Kayin (Sagaw)

ဘဉ်ဃးလၢတ်ထၢဖှဉ်အစၢအဂီ၊ တ်မၤဘဉ်လိဉ်၊ကတိၤသကိး၊ မၤညီထိဉ်တ်ဂ့်တဖဉ်ဒီး ဒုးသ့ဉ်ညါရၤလီၤလၢ တ်ဂုၤထိဉ်ပသိထိဉ်အဂီ၊

ဤဘာသာပြန်ဆိုမှုများသည် အလွတ်သဘောပြန်ဆိုမှုများဖြစ်ပါသည်။ သေချာစွာ စိစစ်အတည်ပြုလိုပါက အောက်ဖော်ပြပါ ဝဘ်ဆိုဒ်တွင် လွှင့်တင်ထားသော မြန်မာ/အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေမှုများနှင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

http://www.dop.gov.mm/?p=4618

သို့မဟုတ်

http://countryoffice.unfpa.org/myanmar/2014/12/19/11162/toolkit/

ဘဉ်ဃးလၢတ်ၢ်ထၢဖှိဉ်အစၢအဂီၤ် တ်ၢ်မၤဘဉ်လိဉ်ၤကတိၤသကိး၊ မၤညီထိဉ်တ်ၢ်ဂ့်ၢ်တဖဉ်ဒီး ဒုးသ့ဉ်ညါရၤလီၤလၢ တ်ၢ်ဂုၤထိဉ်ပသိထိဉ်အဂီၤ်

တ်ၢ်ပဉ်ဖျါ နီၤ်ဂံၤ်

လံဉ်နဲဉ်ကျဲတဘ့ဉ်အံၤ အတ်ၢ်ပနီဉ်မ့ၢ်တ်ၢ်မနုၤလဲဉ်	၂
တ်ၢ်ကတိၤသကိးဘဉ်ဃးဒီးတ်ၢ်ထုးထိဉ်ရၤလီၤ ဖးဖိမ့ၢ်လံဉ်ကွဲးရိအစၢအဂ့ၢ်	၃
မတၤသ့ဉ်တဖဉ် စူးကါလံဉ်နဲဉ်ကျဲအံၤသ့လဲဉ်	၄
တ်ၢ်စံးကတိၤကညီထိဉ်အဂီၤ် မ့ၢ်နကတဲဉ်ကတီၤနသးဒ်လဲဉ်	၅
တ်ၢ်ဂ့ၢ်အရှဒိဉ်လၢ တ်ၢ်ကစူးကါဖးဖိမ့ၢ်လံဉ်ကွဲးရိအစၢအဂီၤ်	၆
မတၤသ့ဉ်တဖဉ်ကစူးကါ ဖးဖိမ့ၢ်လံဉ်ကွဲးရိအစၢန့ဉ်လဲဉ်	၁၁
လၢတ်ၢ်ထုးထိဉ်ရၤလီၤဖးဖိမ့ၢ်လံဉ်ကွဲးရိအစၢအဂီၤ် ကဘဉ်ရဲဉ်ကျဲၤဆိပဉ်ၤကဘဉ်ကတိၤသကိးဆိပဉ်ဝဲဒ်လဲဉ်	၁၃
တ်ၢ်ဟ့ဉ်ကူဉ်လၢ တ်ၢ်ကမၤညီထိဉ်တ်ၢ်အဂီၤ်	၁၉
ပှၤဘဉ်ထွဲသ့ဉ်တဖဉ် သံကွ်ၢ်ကတိၤသကိးတ်ၢ်အဂ့ၢ်	၂၁

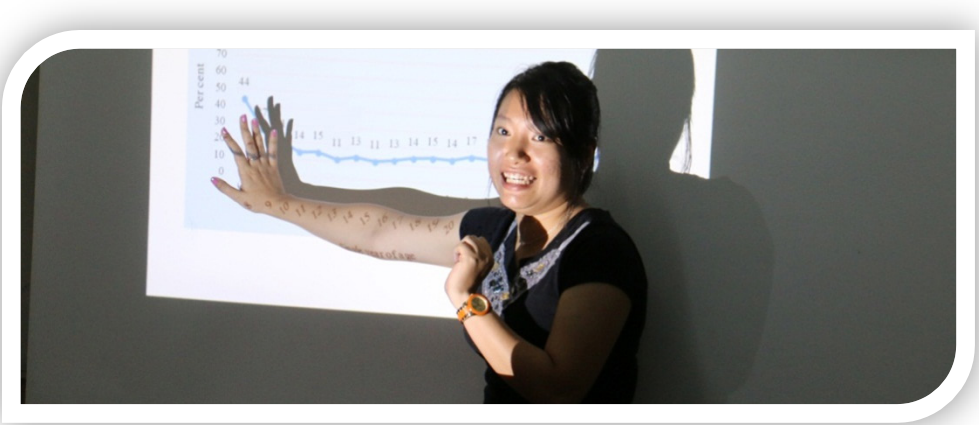

လံ့ခဲနဉ်ကျဲတဘ့ဉ်အံၤ အတၢ်ပနီဉ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲဉ်

ဒ်သိးဒီး ကိၢ်ဒိဉ်လိၢ်ကဝီၤ/လိၢ်ကဝီၤ၊ကိၢ်မ့ၢ်၊ကိၢ်ဆဉ်၊ဒူသဝီသ့ဉ်တဖဉ်အပူၤ တၢ်ကတိၤသကိး၊တၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲၤ၊တၢ်မၤဆိပဉ်တၢ်ဂ့ၢ်တဖဉ် လၢ'ဖးဖီမ့ၢ်လံ့ဉ်ကွဲးရိ'အစၢတၢ်ထုးထီဉ်ရၤလီၤအီၤအဂိၢ်အံၤ ကကဲထီဉ်တၢ်မၤစၢၤအဂိၢ် ကမျၢ်ဂံၢ်သဟီဉ်ဝဲၤကျိၤ ရဲဉ်ကျဲၤထုးထီဉ်လံ့ဉ်နဉ်ကျဲတဘ့ဉ်အံၤန္ဉ်လီၤ. လံ့ခဲနဉ်ကျဲအံၤ ပှၤစူးကါအီၤသ့လၢတၢ်ဂ့ၢ်တဖဉ်လၢအဘဉ်ဃးဒီး ၂၀၁၄နံဉ် ပှၤကညီနိၢ်ဂံၢ်ဒီး ဟံဉ်ဒူဉ်တဖဉ်ဖးဖီမ့ၢ်လံ့ဉ်ကွဲးရိ အတၢ်ဂ့ၢ်အဂိၢ်သ့ဝဲဒဉ်နှဉ်လီၤ.

လံ့ခဲနဉ်ကျဲအံၤ ကတဲဖျါနၤလၢ ဖးဖီမ့ၢ်လံ့ဉ်ကွဲးရိအစၢတဖဉ်အံၤ ကဘဉ်တၢ်စူးကါအီၤဒ်လဲဉ်အဂ့ၢ် အဃိ ကဲထီဉ်တၢ်ဘျူးတၢ်ဖိုဉ်လၢ ပဒိဉ်၊တၢ်ကရၢအရိလၢအဘဉ်ဃးဒီး ထံဖိကိၢ်ဖိ၊မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွဉ် တၢ်မၤတဖဉ်၊ကိုဖိသ့ဉ်တဖဉ်၊ပှၤဃုသ့ဉ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တဖဉ်ဒီး တုၤဒဉ်လဲဉ်ဆူ ဟံဉ်ကစၢ်မုဉ်သ့ဉ်တဖဉ် ဒဉ်လဲဉ်အအိဉ်နှဉ်လီၤ.

ဖဲပှၤဂံၢ်လိဉ်ဘဉ်ထွဲလိဉ်သးဒီး တၢ်ထၢဖိုဉ်တဘျီအံၤ မ့ၢ်သံကွၢ်နၤတၢ်သံကွၢ်နှဉ်ဒီး လံ့ဖိတဘ့ဉ်အံၤ ကကဲထီဉ်တၢ်မၤစၢၤလၢ နကစံးဆၢတၢ်အဂိၢ်နှဉ်လီၤ.တၢ်သံကွၢ်လၢပှၤသံကွၢ်နၤတဖဉ်ဒ်သိးကကဲ ထီဉ်တၢ်ညီညီကလဲဉ်အဂိၢ် လံ့ဖိအံၤကမၤစၢၤနၤလီၤ.လၢတၢ်အံၤအဃိ ပှၤဂံၢ်လိဉ်ဘဉ်ထွဲလိဉ်သး တဖဉ်ကန်ၢ်ပၢ်တၢ်ထၢဖိုဉ်တဘျီအံၤဒီး တၢ်စူတၢ်နဉ်ကအါထီဉ်ဝဲန္ဉ်လီၤ.

တၢ်ထၢဖိုဉ်အံၤ ကကဲထီဉ်တၢ်ဘျူးတၢ်ဖိုဉ်လၢကိးနံၤဒဲးနတၢ်အိဉ်မူပူၤဒ်လဲဉ်အဂ့ၢ်နှဉ် နသ့ဉ်ညါဒီးတဲဖျါ ထီဉ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤဆူ ပှၤလၢအဟဲမၤဘဉ်ထွဲးလိဉ်သးဒီးတၢ်ထၢဖိုဉ်တဘျီအံၤအပူၤသ့ဝဲဒဉ်နှဉ်လီၤ.

လံ့ခဲနဉ်ကျဲၤအံၤကဘဉ်တၢ်စူးကါအီၤလၢ ကိၢ်ဒိဉ်လိၢ်ကဝီၤ၊ကိၢ်မ့ၢ်၊ကိၢ်ဆဉ်၊ဒူသဝီသ့ဉ်တဖဉ်ဒီး တၢ်ကရၢက ရိတဖဉ်အပူၤ တၢ်အိဉ်ဖိုဉ်ဘဉ်ဃး ဖးဖီမ့ၢ်လံ့ဉ်ကွဲးရိအတၢ်ဂ့ၢ်အံၤန္ဉ်လီၤ.တၢ်အိဉ်ဖိုဉ်ကတိၤသကိးသ့ဉ်တဖဉ် အံၤအပူၤ နကတိၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤသ့ဝဲဒီး နမၤအီၤသ့ဖဲတၢ်လိၢ်လၢအကြၢးဒီးနၤန္ဉ်လီၤ.(အဒိ–တီၤဒၢး၊ဝဲၤဒၢးဒီးတၢ်လိၢ်အဂုၤအဂၤတဖဉ်)

ဒ်လံ့ခဲနဉ်ကျဲတဘ့ဉ်အံၤ တိဉ်ပဉ်ဝဲလၢ ကပဉ်ဖျါထီဉ်တၢ်ကတိၤသကိးလၢတအိဉ်ဒီး တၢ်ကီတၢ်ခဲအသိး ဖဲနစံးကတိၤတၢ်လၢ ပှၤဂိၢ်မ့ၢ်အခါ ကဘဉ်ကဲထီဉ်ဘဉ်ဘျိးဘဉ်ဒါ၊ကဘဉ်မ့ၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢ တၢ်စံးကတိၤသ့ဉ်တဖဉ်အပူၤန္ဉ်လီၤ.လၢတၢ်ကရၢကရိအပူၤ ဒ်သိးတၢ်မၤကကဲထီဉ်လိဉ်ထီဉ်အဂိၢ် နကဘဉ်ကွဲမ့ၢ်ဘဉ် ပှၤဂိၢ်မ့ၢ်ဒီး မၤသကိးတၢ်နှဉ်လီၤ.

တ၊်ကတိၤသကိးဘဉ်ဃးဒီးတ၊်ထုးထိဉ်ရၤလီၤ ဖးဖိမ့၊်လံဉ်ကွဲးရိအစၢအဂ့၊်

နကဘဉ်ဒုးအိဉ်ထိဉ်တ၊်စံးကတိၤသကိး လၢ(ကိ၊်ပယီၤပဒိဉ်၊ဝဲကျိၤ)တ၊်ကရၢကရိလၢဖံးမၤတ၊်ဘဉ်ဃးတ၊်ရူလိဉ်မုဉ်လိဉ်တဖဉ်၊တ၊်ကရၢကရိလၢတဘဉ်ဃးဒီးပဒိဉ်၊တ၊်ကရၢကရိလၢဘဉ်ဃးဒီးထံဂ့၊်ကိ၊်ဂ့၊်၊ပီညါဖုဉ်စိမိ၊ပှၤဃုသ့ဉ်ညါတ၊်ဖဉ်၊ဒီး ကရူ၊်လၢအသးစဲဘူးဒီးတ၊်ထၢဖိုဉ်တဘျိအံၤ အပူၤန္ဉ်လီၤ.တ၊်စံးကတိၤသ့ဉ်တဖဉ်အံၤဘဉ်တ၊်မၤအီၤသ့လၢ ပှၤဘဉ်ထွဲလိဉ်သးလၢ တ၊်ကရၢကရိအပူၤသ့စ့၊်ကီးန္ဉ်လီၤ.

တ၊်စံးကတိၤသ့ဉ်တဖဉ်အံၤ မ့၊်ဒဉ်လၢ'ဖးဖိမ့၊်လံဉ်ကွဲးရိ'အပူၤ တ၊်ဂ့၊်သဘံဉ်ဘဉ်၊တ၊်နှ၊်ပ၊်ကမဉ်တဖဉ်ကဟါမ၊်ကွံဉ် ဒီးတ၊်အိဉ်ကတဲဉ်ကတိၤသးလၢ တ၊်ထုးထိဉ်ရၤလီၤတ၊်ထၢဖိုဉ်အစၢအဂိ၊်ပှၤဂိ၊်မှ၊်၊ပှၤဘဉ်မူဘဉ်ဒါ၊တ၊်ကရၢကရိ၊ပှၤမၤဘဉ်ထွဲလိဉ်သးဒီးတ၊်ထၢဖိုဉ်တဘျိအံၤ ကသ့ဉ်ညါဝဲဖျိဖျိဖျါဖျါအဂိ၊်နှ၊်လီၤ.တ၊်ကတိၤသကိးအံၤအကတ၊်နှ၊် ပှၤမၤဘဉ်ထွဲလိဉ်သးသ့ဉ်တဖဉ်ကသ့ဉ်ညါဘဉ်ဝဲလၢ ဖးဖိမ့၊်လံဉ်ကွဲးရိအံၤ အကါဒိဉ်လၢကိးနံၤဒဲးတ၊်အိဉ်မူအပူၤဒ်လဲဉ်အဂ့၊်နှ၊်လီၤ.တကးဒံးဘဉ် ဖဲတ၊်ထုးထိဉ်ရၤလီၤဖးဖိမ့၊်လံဉ်ကွဲးရိအစၢန့၊်ဒီး အဝဲသ့ဉ်ကစူးကါတ၊်ဂ့၊်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤဒ်လဲဉ်အဂ့၊်နှ၊်လီၤ.

ပှၤကတိၤစံးသကိးတ၊်တဖဉ်အံၤကသ့ဉ်ညါဘဉ်ဝဲ မ့၊်တ၊်မနုၤတဖဉ်မၤအသးလၢ ပှၤကညီနိ၊်ဂံ၊်ဝဲၤကျိၤအပူၤလဲဉ် ဒီးတ၊်ထၢဖိုဉ်အစၢကဘဉ်တ၊်ထုးထိဉ်ရၤလီၤခဲလဲဉ်အဂ့၊်တဖဉ်နှ၊်လီၤ.တ၊်စုလိ၊်ခီဉ်ခိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ ပှၤကမၤန့၊်အီၤဒ်လဲဉ်၊ဖဲလဲဉ်အဂ့၊်စ့၊်ကီး သ့ဉ်ညါဘဉ်ဝဲန္ဉ်လီၤ.

တ၊်ဂ့၊်လီၤဆီတဖဉ်လၢ တ၊်ကတိၤသကိးသ့ဉ်တဖဉ်အံၤမ့၊်ဝဲ–

၁. ဒ်သိးကဒုးအိဉ်ထိဉ်တ၊်နဉ်လၢပှၤစူးကါတ၊်ဂ့၊်သ့ဉ်တဖဉ်အဘၢဉ်စၢၤ ဒီးပှၤဂိ၊်မှ၊်ကသ့ဉ်ညါန၊်ပ၊်၊်တ၊်ထၢဖိုဉ်အတ၊်ဂ့၊်ဒီး စူးကါဝဲသ့အဂိ၊်နှ၊်လီၤ.

၂. ဖဲတ၊်ထုးထိဉ်ရၤလီၤဒီးတ၊်စူးကါ တ၊်ဂ့၊်အစၢသ့ဉ်တဖဉ်အပူၤ ကအိဉ်ဒီးတ၊်ဖျိဖျိဖျါဖျါအဂိ၊်နှ၊်လီၤ.

၃. ဒ်သိးကစံးဆၢ တ၊်သံကွ၊်လၢပှၤသံကွ၊်ညီနုဒ် ဒီးကဒုးဟါမ၊်ကွံဉ်တ၊်နှ၊်ပ၊်၊်ကမဉ်လၢအဘဉ်ဃးဒီး ဖးဖိမ့၊်လံဉ်ကွဲးရိအတ၊်ဂ့၊်သ့ဉ်တဖဉ်အပူၤန္ဉ်လီၤ.ဒီး ကဒုးသ့ဉ်ညါဘဉ် တ၊်ဂ့၊်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤကဘဉ်တ၊်စူးကါအီၤ ဒ်လဲဉ်အဂ့၊်နှ၊်လီၤ.

မတၤတဖၣ်စူးကါလံာ်နဲၣ်ကျဲအံၤသ့ဝဲလဲၣ်.

နီၤတဂၤတၢ်ကရၢကရိတခါၤကရူၤ်တကရူၤ်လၢ အတၢ်တိာ်အိၣ်လၢကမၤဂုၤထိၣ်ပသီထိၣ်တၢ်ၤကပာ်လီၤကျဲသနူၤလၢထံကိၤ်အတၢ်ဒိၣ်ထိၣ်ထီထိၣ် သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၤ်သးအိၣ်သ့ၣ်ညါ ၂၀၁၄နံၣ်'ဖးဖီမုၤ်လံာ်ကွဲးရိ'အစၢ(မ့)မ့ၤ်သးအိၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါပှၤဂၤလၢ တၢ်ထၢဖိၣ်အစၢအံၤမ့ၤ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢတၢ်ဂုၤထိၣ်ပသီထိၣ်အဂိၤ်ဒ်လဲၣ် သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဂိၤ် လံာ်နဲၣ်ကျဲအံၤဘၣ်တၢ်ထုးထိၣ်ဝဲဒၣ်နၣ်လီၤ.

ကရူၤ်လၢအဖိလၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဆိကမိၤ်ဝဲဒၣ်လၢ မ့ၤ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢတၢ်ကတိၤစံးသကိးအံၤအပူၤနၣ်လီၤ.

- တၢ်ကရၢကရိ(မ့)ပှၤကလုာ်ခိၣ်တဖၣ်
- ဖါလ့မဲာ်(ဘျိၣ်ဒိၣ်)ကရၢဖိ
- တၢ်လုၢ်တၢ်လာ်ခိၣ်တဖၣ်
- ထံလီၤ်ကီၤ်ပူၤတၢ်ကရၢကရိ(NGOs,INGOs,တၢ်ကရၢကရိလၢဖံးမၤတၢ်ဘၣ်ဃး ပိာ်မှၣ်၊ပှၤသူၣ်ဘီၣ်သးစၢ်၊ပှၤနီၤ်ခိက့ၢ်ဂီၤတဂ့ၤတဖၣ်၊ဒီး ကရူၤ်အဂၤ)
- လီၤ်ဒိၣ်တၢ်ပၢတၢ်ပြဲး(ပဒိၣ်အတၢ်ပၢဝဲၤကျိၤ မ့ ကိတိာ်ဝဲၤဒၤး)
- ဝ့ၢ်ဖိ'ဖးဖီမုၤ်လံာ်ကွဲးရိ'ကမံးတံာ်ဒီး ကမံးတံာ်ဖိတဖၣ်
- ပှၤမၤဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီး 'ဖးဖီမုၤ်လံာ်ကွဲးရိ'အံၤ မ့ၤ်သးအိၣ်သ့ၣ်ညါန်ၤ်ပၢၤ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ/အတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးထံလီၤ်ကီၤ်ပူၤ တၢ်မၤဂုၤထိၣ်ပသီထိၣ်.

မှ်နကတဲၵ်ကတီၤနသးလ၊ တ၊်မၤညီထိၵ်တ၊်ကတိၤသကိးအံၤဒ်လဲၵ်.

ဖးဖိမု်လံာ်ကွဲးရိဝဲဒၢး ဟ့ၵ်လီၤဝဲဒၵ်တ၊်စုလိ်၊်ခိၵ်ခိၵ်ဒီး တ၊်သ့ၵ်တဖၵ်အံၤပှၤကစူးကါဒ်လဲၵ်အဂ့၊်နှၵ်လီၤ.ဒ်နမ့်၊်ပှၤမၤညီထိၵ်တ၊်တဂၤအသိး နကဘၵ်သ့ၵ်ညါတ၊်စုလိ်၊်ခိၵ်ခိၵ်သ့ၵ်တဖၵ်အံၤ အဂ့၊်,သ့ၵ်ညါစူးကါဝဲသ့နှၵ်လီၤ.

နကဘၵ်ဖးဒီးန၊်ပ၊်ဃး တ၊်သ့ၵ်တဖၵ်အံၤအဂ့၊်(ပှၤကဘၵ်စူးကါအီၤဒ်လဲၵ်၊ကကဲထိၵ်အဘျုးအဖိၵ်ဒ်လဲၵ်၊မတၤသ့ၵ်တဖၵ် ကစူးကါဝဲလ၊ဖးဖိမု်လံာ်ကွဲးရိအစ၊အပူၤလဲၵ်)နှၵ်လီၤ.

ပှၤခဲလ၊ဉ်လ၊ဟဲဒီးကတိၤသကိးတ၊်သ့ၵ်တဖၵ်အံၤ အဆိကဘၵ်သ့ၵ်ညါန၊်ပ၊်တ၊်စုလိ်၊်ခိၵ်ခိၵ်လ၊ အဖီလဉ်သ့ၵ်တဖၵ် တကးဒံးဘၵ် ကဘၵ်သ့ၵ်ညါတ၊်စုလိ်၊်ခိၵ်ခိၵ်လ၊ဘၵ်တ၊်ပဉ်ဖျါထိၵ်လ၊ www.dop.gov.mm ဒီး http://countryoffice.unfpa.org/myanmar အပူၤနှၵ်လီၤ.

၁.၂၀၁၄နံၵ် ဖးဖိမု်လံာ်ကွဲးရိ တ၊်ပဉ်ဖျါဆိအစ၊ (လါအီကူၵ် ၂၀၁၄)
၂.တ၊်ဂ့၊်ကြၢးသ့ၵ်ညါတဖၵ်လ၊အဘၵ်ဃးဒီး'ဖးဖိမု်လံာ်ကွဲးရိ'တ၊်ပဉ်ဖျါဆိအစ၊
၃.'ဖးဖိမု်လံာ်ကွဲးရိ'ဝဲၤဒၢးအပူၤ တ၊်ဖံးတ၊်မၤသ့ၵ်တဖၵ် ဘၵ်တ၊်သုးကျဲၤဒ်လဲၵ်
၄.'ဖးဖိမု်လံာ်ကွဲးရိ'အတ၊်လီၤတံ၊်အဂိ၊် တ၊်သုးကျဲၤတပတိ၊်ဘၵ်တပတိ၊် အတ၊်ပဉ်ဖျါ
၅.တ၊်ပဉ်ဖျါဆိအစ၊ အတ၊်ပဉ်ဖျါဖုၵ်ကိဉ်
၆.တ၊်သံကွ၊်ညီနှဉ်ဒီး တ၊်စံးဆ၊တဖၵ်

နမ့်၊်သ့ၵ်ညါန၊်ပ၊်တ၊်စုလိ်၊်ခိၵ်ခိၵ်သ့ၵ်တဖၵ်အံၤန့်၊်ဒီး ကကဲထိၵ်တ၊်မၤစ၊ၤဖးဒိၵ်ဖဲ နပဉ်ဖျါတ၊်ဂ့၊်တ၊်ကျိၤမ့်၊်ဂ့ၤဖဲနကတိၤသကိးတ၊်အခါမ့်၊်ဂ့ၤန္ဉလီၤ.အဒိ–တ၊်ပဉ်ဖျါတ၊်ဒုးနဲၵ်ကမ့်၊်တ၊်ဒုးန၊်ပ၊်၊ ပှၤတဖုးတ၊်လိဉ်ကွဲ၊တ၊်သံကွ၊်စံးဆ၊ဘၵ်ဃးတ၊်ထ၊ဖိၵ်အဂ့၊် ကဒုးန၊်ပ၊်ပှၤသူၵ်ဘီၵ်သးစ၊်သ့ၵ်တဖၵ်လ၊ 'ဖးဖိမု်လံာ်ကွဲးရိ'အံၤအဂ့၊်နှၵ်လီၤ.

တ၊်စုလိ်၊်ခိၵ်ခိၵ်တဖၵ်အံၤ လိၵ်ဘၵ်ဝဲလ၊ တ၊်ကရၤလိၤအီၤဆူပှၤဟဲကတိၤသကိးတ၊်ခဲလ၊ဉ်အအိဉ်နှၵ်လီၤ. နမ့်၊်သးအိဉ်သံကွ၊်အါထိၵ်တ၊်ဂ့၊်အဂၤန္ဉဒီး ဆ့၊လီၤဆူ(feedback2014census@unfpa.org)နှၵ်တက့ၤ.

တ်ဂ့်အရှုဒိဉ်လၢဘဉ်သ့ဉ်သ့ဉ် ကဘဉ်တ်စူးကါအီၤလၢ'ဖးဖိမ့်လံဉ်ကွဲးရိ'တ်ဂ့်တ်ကျိၤအဂီ်

လၢအဖိလဉ်တဖဉ်အံၤ မ့်တ်ဂ့်လၢအရှဒိဉ် ဒီးပှၤစံးကတိၤတ်ဖိသ့ဉ်တဖဉ် ကဘဉ်နှ်ပၢ်ဝဲဖဲတ်စံးကတိၤအံၤ ဝံၤဝဲအခါန္ဉ်လီၤ.

၁.ဖဲ'ဖးဖိမ့်လံဉ်ကွဲးရိ'တ်ထၢဖိုဉ်ဆိပဉ်အခါ(လါမ်ရှး/လါအ့ဖြဉ် ၂၀၁၄နံဉ်) ပှၤဂီ်မ့်ဟ့ဉ်ထိဉ်တ်ဂ့်အကါဒိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်နှဉ်လီၤ.တ်ဂ့်တ်ကျိၤသ့ဉ်တဖဉ်အံၤ အခဲအံၤဘဉ်တ်ပဉ်ဖိုဉ်သုးကျဲၤအီၤဒီးကဘဉ်ထုးထိဉ်ရၤလီၤဝဲဆူ ကမျာ်အအိဉ်နှဉ်လီၤ.တ်ထၢဖိုဉ်ဆိပဉ်အစၢ ဘဉ်တ်ထုးထိဉ်ရၤလီၤဖဲ လါအီကူဉ် ၂၀၁၄နံဉ်နှဉ်လီၤ.တ်ပဉ်ဖျါလီၤတံ်ဂ်ကဘဉ်တ်ပဉ်ဖျါအီၤဖဲ လါမ့ၤ၂၀၁၅ဒီးတ်ဂ့်ဘဉ်ထွဲအဂၤသ့ဉ်တဖဉ်ကဘဉ်တ်ပဉ်ဖျါအီၤဖဲ ၂၀၁၅လါနိဉ်ဝ့ဘၢဉ်အလိ်ခံန္ဉ်လီၤ.

၂.တ်ပဉ်ဖျါလီၤတံ်အပူၤ ပှၤကညီနိ်ဂံ်ဒီး တ်ရှလိဉ်ဘဉ်ထွဲမ့်ကျိၤဝဲၤကွဉ်လၢ ကိ်ဒိဉ်လိ်ကဝီၤကိ်မ့်၊ကိ်ဆဉ်၊ဒူသဝီသ့ဉ်တဖဉ်အပူၤအံၤကဘဉ်တ်ပဉ်ဖျါဝဲဒဉ်နှဉ်လီၤ.တ်ထၢဖိုဉ်လီၤတံ်အပူၤ တ်ဂ့်သ့ဉ်တဖဉ်ယိဉ်ဝဲ၊လီၤတံ်ဝဲၤဒီး ကျဲသနူၤလၢအဘဉ်ထွဲလိဉ်သးတဖဉ် ဘဉ်တ်ပဉ်ဖျါဝဲဒဉ်နှဉ်လီၤ.တ်ထၢဖိုဉ်လီၤတံၤအပူၤ ကဘဉ်တ်ပဉ်ဖျါဝဲဒဉ် တ်အိဉ်ဖျဲဉ်အဂ့်၊တ်သံတ်ပှ်အဂ့်၊ပှၤသုးလိ်သုးကျဲ၊ပိညါတ်မၤလိ၊ပှၤနိ်ခ်ဂ့်ဂီၤတဂ့ၤဖိသဉ်၊သးစ်၊ပှၤသူဉ်က့သးပှ်၊ပှၤမၤတ်ဖိ၊မုဉ်/ခွါအတ်အိဉ်သးဒီးတ်ဂ့်အဂုၤအဂၤတဖဉ်နှဉ်လီၤ.

၃.တ်ထၢဖိုဉ်အစၢအံၤ ကကဲထိဉ်တ်ဘျုးတ်ဖိုဉ်လၢပဂီ်,တကးဒံးဘဉ်ပဖိပလံၤသ့ဉ်တဖဉ်ဒဉ်လဲဉ်အအိဉ်နှဉ်လီၤ.ထံကိ်ခဲလၢဉ်လိဉ်ဘဉ်ဝဲ တ်ဂ့်ခိဉ်ထံးလၢအဘဉ်ဃးဒီး ပှၤကညီနိ်ဂံ်ဒဲသိးကပဉ်လီၤကျဲသနူၤ၊တ်ဂုၤထိဉ်ပသိထိဉ်၊တ်မၤဂ့ၤထိဉ်ထံဖိကိ်ဖိတဖဉ်အတ်အိဉ်မူအတီၤန္ဉ်လီၤ.တ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤအိဉ်သူဉ်လီၤအသးလၢ တ်သ့ဉ်ညါဘဉ်ပှၤကညီနိ်ဂံ်လီၤတံ်လီၤဆဲးလၢထံကိ်အပူၤန္ဉ်လီၤ.တ်ထၢဖိုဉ်အစၢတဖဉ်အံၤကမ့်တ်ဂ့်အရှဒိဉ်လၢ ပဒိဉ်အဂိ်ဒီး ကမ့်တ်ပဉ်လီၤကျဲသနူၤလၢထံကိ်အတ်ဂုၤထိဉ်ပသိထိဉ်အဂိ်နှဉ်လီၤ.

၄.'ဖးဖိမ့်လံဉ်ကွဲးရိ'အဂံ်အဘါတံ်နိ်တခါမ့်ဝဲဒဉ် တ်ပဉ်ဖျါပှၤကညီနိ်ဂံ်အစၢဆူ လိ်ဖုဉ်တ်ပၢတပြဲးအဆိတဖဉ်အအိဉ်နှဉ်လီၤ.မ့်လၢပဉ်ဖျါထိဉ် ပှၤကညီနိ်ဂံ်လၢ ကိ်ဒိဉ်လိ်ကဝီၤကိ်မ့်၊ကိ်ဆဉ်၊ဒူသဝီသ့ဉ်တဖဉ်အဃိ ပှၤပၢဆှၢတ်သ့ဉ်တဖဉ် ကွ်ထံကွ်ဆး၊ဆိကမိ်ပဉ်လီၤဝဲ တ်ဖံးတ်မၤလၢတ်ဟ့ဉ်ထိဉ်လၢပှၤအါဂၤအဂိ်(လီ,ထံ,ဂဉ်သဝံ)၊တ်ကွ်ထွဲဖိသဉ်အတ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊မုဉ်/ခွါ၊ဖိသဉ်အတ်မၤလိ၊တ်ဖံးတ်မၤလၢပှၤသးစ်၊တ်သ့တ်ဘဉ်လၢပှၤသးစ်၊တ်ကွ်ထွဲဖိသဉ်ဆံးသ့ဉ်တဖဉ်အံၤ သ့ဝဲဒဉ်နှဉ်လီၤ.တ်ထၢဖိုဉ်အတ်ဂ့်တ်ကျိၤသ့ဉ်တဖဉ်အံၤ မၤဂ့ၤထိဉ်ထံဖိကိ်ဖိတဖဉ်အတ်အိဉ်မူ၊အတ်အိဉ်သးဒီးအတ်ကိတ်ခဲသ့ဉ်တဖဉ်နှဉ်လီၤ.

၅.တ်ထၢဖိုဉ်တ်ဂ့်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤအဃိ ထံဖိကိ်ဖိတဖဉ်သ့ဉ်ညါဘဉ်ဝဲ ပဒိဉ်အတ်ပၢအံၤကြားဝဲဘဉ်ဝဲဒီးဒံဉ်မိဉ်ခြဉ်စံဉ်အကျိၤအကျဲဧါန္ဉ်လီၤ.ပဒိဉ်အတ်ဆိကမိ်ဖံးမၤတခါအံၤ မ့်တ်လၢကမၤစၢၤထံဖိကိ်ဖိနိ်နိ်ဧါန္ဉ် ပှၤထံဉ်သ့ဉ်ညါသ့ဝဲတုၤဒဉ်လၢ ကိ်ဒိဉ်လိ်ကဝီၤ၊ကိ်မ့်၊၊ကိ်ဆဉ်၊ဒူသဝီသ့ဉ်တဖဉ်အပူၤန္ဉ်လီၤ.

အဒိ–ဖဲပဒိဉ် တိဉ်ပဉ်ဝဲလၢ ကဘျီထိဉ်ကျဲတဘိအခါ သ့ဉ်ညါဘဉ်ပှၤကညီနိ်ဂံ်ဒီးသိလ့ဉ်တဖဉ်အတ်ဟးထိဉ်ဟးလီၤလၢ ကျဲအံၤအဖီခိဉ်ဒီး သုးကျဲၤဆိပဉ်ကျိဉ်စ့(မ့) တ်လၢဉ်ဘူဉ်လၢဉ်စ့အဂိ်သ့ဝဲဒဉ်နှဉ်လီၤ.ထံဖိကိ်ဖိတဖဉ်စ့်ကီး မ့်ထံဉ်ဘဉ်ဝဲလၢတ်မၤတခါအံၤ အတ်လၢဉ်ဘူဉ်လၢဉ်စ့အါဒီး ကမ့်တ်ဘဉ်ဘျုးဘဉ်ဖိနိ်နိ်လၢပှၤဂိ်မ့်အဂိ် ကစီဒီဧါန္ဉ်သ့ကွ်ဝဲဒဉ်သ့နှဉ်လီၤ.

ဒ်နှ်အသိးလီၤ,ဖဲကိုတဖျဉ်ဘဉ်တ်ဘိထိဉ်အခါန္ဉ်ဒီး ကိုဖိကအိဉ်ပွဲၤဂၤ၊ဖိသဉ်လၢကထိဉ်ကိုအိဉ်ပွဲၤဂၤသ့ဉ်တဖဉ် လိဉ်ဘဉ်လၢတ်သမံးသမိအီၤန္ဉ်လီၤ.အန့်ဒီးပှၤကသ့ဉ်ညါဘဉ်လၢ ကိုအံၤ ကဘဉ်တ်ဘို

အီးဖဲလဲ၌၊ဒားးတဒားးအပူး မ့်၊ကိုဖိကတြိ်၊ပွဲးဂး၊သရ၌/မုဉ်အတ်၊အိဉ်သး သ့ဉ်တဖဉ်အံး ကဘဉ်တ်၊သုးကျဲး ဆိပဉ်ဝဲန္ဉ်လီး.

၆.ပမ့်၊သ့ဉ်ညါအါထိဉ်ပွးကညီနိ်၊ဂံ်၊နှ်၊ဒီး ပွးဒိဉ်စိကမီးတဖဉ် သ့ဉ်ညါမးဂ့ၤထိဉ်တ်၊ဂုၤထိဉ်ပသိထိဉ်တ်၊မး တဖဉ်သ့ဝဲလ၊ ပွးလိဉ်တ်၊ဖိသ့ဉ်တဖဉ်အဂိ်၊နှဉ်လီး.တ်၊အံးကကဲထိဉ်ပွးမးစ၊းတ်၊ဖိအဂိ်၊ တ်၊မးစ၊းဖးဒိဉ် နှဉ်လီး.

၇.ဒ်ပမ့်၊ခိဉ်န၊်၊ပွးမးတ်၊ဖိလ၊တ်၊ကရ၊ကရိပူး၊ပွးဘဉ်မူဘဉ်ဒါလ၊ကလုဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အပူးအသိး 'ဖးဖိမု်၊လံဉ် ကွဲးရိ'တ်၊ဂ့ၤသ့ဉ်တဖဉ်အံး ကကဲထိဉ်တ်၊ဘျုးတ်၊ဖိုဉ်လ၊ ပွးဂိ်၊မု်၊အကျါ၊လ၊ဝဲဒားးအပူး၊ဖွဉ်စိမိ၊ကရူ်၊သ့ဉ် တဖဉ်အပူး အဂိ်၊ပကဘဉ်မး၊စ၊းဝဲန္ဉ်လီး.ဒ်သိးဒီးပွးဘဉ်ထွဲလိဉ်သးဒီးပွးတဖဉ် ကသးစဲးဘူးဒီးသ့ဉ်ညါအါ ထိဉ် တ်၊ထ၊ဖြိဉ်အံး၊အဂိ်၊ပကဘဉ် တဲဖျါဒုးသ့ဉ်ညါအဝဲသ့ဉ်တဖဉ်နှဉ်လီး.

လ၊ခံကတ၊်၊နှဉ်, ဖးဖိမု်၊လံဉ်ကွဲးရိအံး၊အပူး တ်၊ဂ့်၊တနီၤနမ၊ဖျိဖျါထိဉ်ဒီး တဲဖျါတ်၊အံး၊ ကမ၊ ဘဉ်ဘျုးဘဉ်ဒါ ပွးမ၊ဘဉ်ထွဲလိဉ်သးတဖဉ် ဒ်လဲဉ်အဂ့်၊သ့ဝဲန္ဉ်လီး.နိ်၊ဂံ်၊လ၊အဖိလဉ်အံး၊ မ့်၊တ်၊ပဉ်ဖျါ ဝဲ တ်၊ဂုၤထိဉ်ပသိထိဉ်အဂ့်၊လ၊ ၂၀၁၄နံဉ် ကိ်၊ပံးယိး'ဖးဖိမု်၊လံဉ်ကွဲးရိ'အံး၊အပူးန္ဉ်လီး.

ဖးဖိမု်၊လံဉ်ကွဲးရိအတ်၊ဂ့်၊တ်၊ကျိုးဒီး တ်၊လ၊အကြားးဘဉ်ဝဲလ၊ တ်၊စူးကါအီး၊အဂိ်၊

ဖးဖိမု်၊လံဉ်ကွဲးရိ တ်၊ဂ့်၊တ်၊ကျိုး	တ်၊ဂုၤထိဉ်ပသိထိဉ်လ၊ ကဘဉ်တ်၊စူးကါအီး၊
ပွးကညီနိ်၊ဂံ်၊ တ်၊အဒိဉ်	. မ့်၊သ့ဉ်ညါပွးကညီနိ်၊ဂံ်၊ တ်၊အဒိဉ်နှဉ်ဒီးထံကိ်၊ပဒိဉ်ဒီးပွးဒိဉ်စိက မီးတဖဉ် မးပွဲးတ်၊လိဉ်တဖဉ်(တ်၊ကူဉ်သ့၊တ်၊အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊ တ်၊အိဉ်တ်၊ဆိးအလိ်၊ထံ၊လိမ့ဉ်အူဒီးတ်၊ဂုၤတ်၊ဂ၊)သ့ဝဲဒီးဆူညါ စ့်၊ကီးမ၊စ၊းမ၊ပွဲးဝဲသ့ဝဲဒဉ်နှဉ်လီး. .ပွးဖံးမ၊တ်၊ဖိတဖဉ် စူးကါဝဲ ပွးကညီနိ်၊ဂံ်၊(ပိဉ်မှဉ်၊ပိဉ်ခွါ၊ဖိသဉ်၊ပွး ဒိဉ်တုဉ်ခိဉ်ပွဲး၊ပွးစဲဉ်နိး)လ၊ ကထိဉ်ဒွးဝဲ အဝဲသ့ဉ်အတ်၊မ၊အဂိ်၊နှဉ် လီး. .ပဒိဉ်စူးကါတ်၊ထ၊ဖြိဉ်အဂ့်၊ ဒ်သိးကထိဉ်ဒွးဝဲ ကျဲ၊ဖျါ၊တ်၊ဆါဟံဉ်၊ တ်၊လဲ၊တ်၊က့ၤအဂ့်၊သ့ဉ်တဖဉ်အဂိ်၊နှဉ်လီး. .တ်၊ကရ၊ကရိလ၊ တဘဉ်ဃးဒီးပဒိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်(NGOs,CSOs) စူးကါတ်၊ထ၊ဖြိဉ်အဂ့်၊သ့ဉ်တဖဉ်လ၊ အဝဲသ့ဉ်အတ်၊မ၊ အတ်၊သုးကျဲး၊တ်၊ဘဉ်ဘျုးဘဉ်ဖြိဉ်အဂ့်၊သ့ဉ်တဖဉ်အဂိ်၊နှဉ်လီး.

ဖးဖိမု်လဝ်ကွဲးရိ တ်ဂ့်တ်ကျိၤ	တ်ဂုၤထိဉ်ပသီထိဉ်လၢ ကဘဉ်တ်စူးကါအိၤ
သးအနံဉ်အလါ	. ပှၤတိဝ်ပဝ်တ်ဒီးတ်ကရၢကရိသ့ဉ်တဖဉ်စူးကါတ်ထၢဖိုဉ်အတ်ဂ့်တဖဉ်လၢတ်ဖံး တ်မၤဘဉ်ထွဲလိဝ်သးဒီး ပှၤအသးအနံဉ်အလါအဂီၤန္ဉလီၤ.လၢတ်အံၤအပူၤ–ကို၊ကိုသရဉ်ဒီးတ်မၤလိအတ်ပီးတ်လီတဖဉ်လၢဖိသဉ်ထိဉ်ကိုအဂီၤ၊တ်ကဟုကယဝ်ဖိသဉ်ဒီးဖိသဉ်တ်ဆါဒၢး၊တ်ဆါဟံဉ်ဒၢး၊တ်ကွ်ထွဲပှၤအိဉ်ဖျဲဉ်အဂီၤ၊ပိဝ်မုဉ်အသးအနံဉ်အလါအိဉ်လၢ ကဆံး၏်ဖိသဉ်၊တ်ကွ်ထွဲပှၤသးပှ်သ့ဉ်တဖဉ်နှဉ်လီၤ. . မ့်သ့ဉ်ညါဘဉ်ထံဖိကီၤဖိသ့ဉ်တဖဉ်အသးအနံဉ်အလါန့ၤဒီး လၢတ်ဟ့ဉ်တ်ဖးအဂီၤ ပှၤသ့ဉ်ညါဘဉ်လၢ ပှၤဒိဉ်တုဉ်ခိဉ်ပွဲၤလၢကဟ့ဉ်တ်ဖးအိဉ်ဝဲပွဲၤဂၤဒီး ကကဲထိဉ်တ်ဘျုးတ်ဖိုဉ်နှဉ်လီၤ. . ပှၤဒိဉ်စိကမီၤသ့ဉ်တဖဉ် သ့ဉ်ညါဘဉ်ဝဲတ်သံတ်ပှ်နီၤဂံၤ်အဘၢဉ်စၢၤလၢ မုဉ်၊ခွါသ့ဉ်တဖဉ်အပူၤတ်သုးလိၤ်သုးကျဲလၢမုဉ်ခွါအဘၢဉ်စၢၤ၊မုဉ်ခွါတ်အိဉ်သးဒီး တ်အိဉ်ဖျဲဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အဂ့်နှဉ်လီၤ. ပှၤစူးကါတ်တဖဉ်–ပှၤရဲဉ်ကျဲၤတ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့၊တ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊တ်ရှလိဝ်မုဉ်လိဝ်၊မ့်ကျိၤဝဲၤကွဝ်၊ပှၤဃုထံဉ်သ့ဉ်ညါတ်သ့ဉ်တဖဉ်.
တ်သူဉ်လီၤဟံဉ်ဃိအတ်အိဉ်သး	. ပှၤသူဉ်လီၤကျိၤကျဲဒီး ပှၤသ့စဲအ့ဉ်ဖိလၢ တ်အိဉ်မူဘဉ်ထွဲတကပၤ သ့ဉ်တဖဉ်ကသ့ဉ်ညါဘဉ်ဝဲပှၤဂိၤ်မ့်ဟံဉ်ဃီ,တ်အိဉ်ဖျဲဉ်၊တ်လိဉ်တဖဉ်နှဉ်လီၤ.တကးဒံးဘဉ်‘ဖးဖိမု်လဝ်ကွဲးရိတ်ဂ့်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ ကဒုးသ့ဉ်ညါပှၤဖျိသးဝံၤ,တဖျိဘဉ်သး,မုဉ်ကမဲ,မၤလီၤဖှဉ်, လၢ ပိဝ်မုဉ်၊ပိဝ်ခွါအဘၢဉ်စၢၤန္ဉလီၤ.မ့်သ့ဉ်ညါန်ပၢါဘဉ် တ်သူဉ်လီၤဟံဉ်ဃိအတ်အိဉ်သးန့ၤဒီး ကဲထိဉ်အဘျုးအဖိုဉ်လၢ မိၤ်ထဲတဂၤဧိၤ, ဟံဉ်ဒူဉ်လၢပိဝ်မုဉ်ကွ်ထွဲသ့ဉ်တဖဉ်အဂီၤန္ဉလီၤ. ပှၤစူးကါတ်တဖဉ်–ပှၤရဲဉ်ကျဲၤတ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊ဟံဉ်ဃိဒီး တ်အိဉ်မူဘဉ်ထွဲသ့ဉ်တဖဉ်
ဟံဉ်ဃိအဒိဉ်အလဲၤ်ဒီးတ်အိဉ်သး	. ‘ဖးဖိမု်လဝ်ကွဲးရိ’တ်ဂ့်အံၤ ကမၤစၢၤပှၤသူဉ်လီၤကျိၤကျဲတဖဉ် ဒ်သိးကသ့ဉ်ညါတ်အိဉ်အသးလၢဟံဉ်ဒူဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အပူၤန္ဉလီၤ.အဒိ–အဝဲသ့ဉ် သ့ဉ်ညါဘဉ်ဝဲလၢဟံဉ်တဖျာဉ်အပူၤ ပှၤထိဉ်သန့ၤထိဉ်အသးလၢဟံဉ်ခိဉ်တဂၤအဖီခိဉ်ထဲလဲဉ်အဂ့်နှဉ်လီၤ.အန့်ဒီး အဝဲသ့ဉ်မၤဖုံထိဉ်တ်ဝံတ်ယိးအဃၢလၢ ဟံဉ်ခိဉ်တဂၤဘဉ်ဝံဘဉ်ယိးဝဲဒဉ်နှဉ်လီၤ. . ပှၤသုးကျဲၤတ်သ့ဉ်တဖဉ် ဒုးအိဉ်ထိဉ်တ်မၤစၢၤလၢ ဟံဉ်ဒူဉ်လၢအဂံၤ်ဘါစ်သ့ဉ်တဖဉ်အဂီၤသ့ဝဲန္ဉလီၤ.အဒိ– ဟံဉ်ဒူဉ်လၢ မိၤ်(မ့)ဖိသဉ်တဂၤ ဘဉ်လု်အိဉ်တဖဉ်. ပှၤစူးကါတ်တဖဉ်–ပှၤသုးကျဲၤတ်အိဉ်မူဘဉ်ထွဲ၊တ်ဘဉ်မုဉ်ဘဉ်ညီလၢဖိသဉ်အဂီၤ၊ပှၤရဲဉ်ကျဲၤ တ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့၊ပှၤဖံးတ်မၤတ်၊ပှၤအိဉ်တ်အလီၤ်သ့ဉ်တဖဉ်.
တ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ ဒီးလံဉ်လဲၤ်	. ‘ဖးဖိမု်လံဉ်ကွဲးရိ’ကဒုးသ့ဉ်ညါပှၤခဲလၢဒ် အတ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့အဂ့်နှဉ်လီၤ. တ်သ့ဉ်ညါဘဉ် တ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့အဂ့်အံၤ ဒုးသ့ဉ်ညါဃုဉ်ဝဲၤ ကို/တ်မၤလိအတ်အိဉ်သးန္ဉလီၤ.အဃိ တ်လိဝ်တ်လဲၤ၊သရဉ်/မုဉ်အနီၤ်ဂံၤ်၊ကိုဒားသ့ဉ်တဖဉ် ပှၤထိဉ်ဒွး မၤပွဲၤထိဉ်သ့ဝဲဒဉ်နှဉ်လီၤ.

ဖးဖိမ့်၊လဲ်ဉ်ကွဲးရိ တ်၊ဂ့်၊တ်၊ကျိုး	တ်၊ဂုးထိဉ်ပသီထိဉ်လ၊ကဘဉ်တ်၊စူးကါအီး
တ်၊ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ဒီး လံဉ်လဲ၊	.တ်၊ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ဒီး လံဉ်လဲ၊ ကမ၊စ၊၊တ်၊ဆဲးကျ၊ တ်၊ကစီဉ်အရ့ဒိဉ်ဆူ တ်၊အိဉ်ဆူအိဉ်ချ၊HIV/AIDS၊တ်၊ကတဲဉ်ကတီး၊ဆိပဉ် တ်၊တတ၊ဒ်တနါသ့ဉ်တဖဉ်အဂီ၊ နှဉ်လီး. ပှ၊စူးကါတ်၊ဖ–ပှ၊သုးကျဲ၊တ်၊ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့၊ပှ၊သုးကျဲ၊တ်၊ကစီဉ်ဒီးတ်၊ဆဲးကျ၊ဆဲးကျိး၊တ်၊ဂုးထိဉ်ပသီထိဉ်ပှ၊မ၊သကိးတ်၊တဖဉ်၊တ်၊ဖံးတ်၊မ၊အတ်၊ဘဉ်ထွဲ,ပှ၊ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ကရ၊
ပှ၊နီ၊်ခ်ဂ့်၊ဂီ၊တလ၊၊ပဲ့၊သ့ဉ်တဖဉ်အဂီ၊်	.ပှ၊နီ၊်ခ်ဂ့်၊ဂီ၊တလ၊၊ပဲ့၊သ့ဉ်တဖဉ်အဂီ၊် တ်၊ထ၊ဖိုဉ်အံ၊အမ၊စ၊၊ဒီး ပှ၊သုးကျဲ၊တ်၊သ့ဉ်တဖဉ် ကဖံး၊မ၊တ်၊ဒ်အဖီလ၊်အသိးန္ဉ်လီ၊. –ပဉ်ဖျါထိဉ်ဟံဉ်ဒူဉ်တဖဉ်လ၊ ပှ၊နီ၊်ခ်ဂ့်၊ဂီ၊်တလ၊၊ပဲ့၊တဖဉ်အိဉ်ဝဲ –ပှ၊သ့ဉ်တဖဉ်အံ၊အတ်၊ဖံးတ်၊မ၊ဒီး အတ်၊ဟဲနုဉ်.လ၊တ်၊အံ၊အဃိ ဒုးအိဉ်ထိဉ်ဝဲတ်၊မ၊လ၊ ပှ၊နီ၊်ခ်ဂ့်၊ဂီ၊တလ၊၊ပဲ့၊သ့ဉ်တဖဉ်အဂီ၊်သ့ဝဲန္ဉ်လီ၊. –သုးကျဲ၊တ်၊လီ၊်တ်၊ကျဲလ၊ ပှ၊သ့ဉ်တဖဉ်အံ၊အဂီ၊်.အဒိ–တ်၊မ၊လီ၊်(မ့)ကိုဒ၊း –ခီဖျိလ၊'ဖးဖိမ့်၊လဲ်ဉ်ကွဲးရိ'တ်၊ဂ့်၊အဃိ ဃုသ့ဉ်ညါအါထိဉ်တ်၊လ၊ ပှ၊နီ၊်ခ်ဂ့်၊ဂီ၊ တလ၊၊ပဲ့၊သ့ဉ်တဖဉ်အဂီ၊်. ပှ၊စူးကါတ်၊တဖဉ်–တ်၊ရ့လိဉ်ဘဉ်ထွဲတ်၊ဘဉ်မုဉ်ဘဉ်ညီ,ပှ၊သုးကျဲ၊မုံ၊်ကျိ၊ဝဲ၊ကွဉ်၊ပှ၊သုးကျဲ၊တ်၊ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့၊တ်၊အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊ပှ၊အိဉ်တ်၊အလီ၊်သ့ဉ်တဖဉ်.
ပှ၊ကညီအိဉ်တ်၊ဆိး၊တ်၊အလီ၊်ဒီး ပှ၊အိဉ်လ၊စိ၊တဖဉ်	.တ်၊ထ၊ဖိုဉ်အဂ့်၊အံ၊ ကဒုးန၊်ပ၊်၊ပှ၊ရဲဉ်ကျဲ၊တ်၊တဖဉ်လ၊ ပှ၊သုးလီ၊်သုးကျဲလ၊တ်၊လီ၊်တလီ၊်အပူ၊(ကီ၊်ဆဉ်၊လီ၊်ကဝီ၊၊ကီ၊်ဒိဉ်လီ၊်ကဝီ၊/လီ၊်ကဝီ၊).တ်၊လီ၊်တလီ၊်လ၊ပှ၊ကအိဉ်ဝဲအလီ၊်နှ၊် လိဉ်ဘဉ်လ၊ပှ၊ကသ့ဉ်ညါဘဉ်(ထံ၊ဟံဉ်ဒူဉ်၊တ်၊ကဆဲကဆီ၊တ်၊အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊လီမ့ဉ်အူ၊တ်၊ကဆဲကဆီ၊ထံ ဒီး၊တ်၊လဲ၊တ်၊ကွ၊အဂ့်၊တဖဉ်)နှဉ်လီ၊. ပှ၊စူးကါတ်၊တဖဉ်–ပှ၊သုးကျဲ၊ဝ့်၊၊ပှ၊သုးကျဲ၊တ်၊ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့၊တ်၊အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊ တ်၊ဖံး၊တ်၊မ၊အက့တက့
တ်၊ဖံး၊တ်၊မ၊ဒီး၊ပှ၊မ၊တ်၊ဖိအတ်၊မ၊ဘဉ်ထွဲ	.တ်၊ဂ့်၊တ်၊ကျိ၊လ၊ ပဉ်ဖျါတ်၊မ၊တဖဉ်အံ၊ ဘဉ်ထွဲလိဉ်ဃုဉ်အသး၊ဒီး ထံလီ၊်ကီ၊်ပူ၊လီ၊်ကဝီ၊၊ကီ၊်မုံ၊်၊ကီ၊်ဆဉ်တဖဉ်အပူ၊ ပှ၊လ၊အတ်၊မ၊တအိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အနီ၊်ဂံ၊်ဒီး ပှ၊သ့ဉ်ညါဘဉ် ပှ၊မ၊တ်၊သ့အနီ၊်ဂံ၊်တဖဉ်နှဉ်လီ၊. .ဖဲတ်၊ထ၊ဖိုဉ်ကတီ၊်အခါ ပှ၊လ၊မ၊တ်၊သ့ဉ်တဖဉ် ကဘဉ်တ်၊သံကွ၊်အီ၊အဝဲသ့ဉ်မ၊တ်၊အလီ၊်၊အတ်၊ဖံး၊တ်၊မ၊ အတ်၊လဲ၊သးအဂ့်၊ ဒံးသိးပှ၊ကသ့ဉ်ညါဘဉ် မုံ၊်ကျိ၊ဝဲ၊ကွဉ်အတ်၊အိဉ်သးန္ဉ်လီ၊. .တ်၊ဂ့်၊သ့ဉ်တဖဉ်အံ၊ မ၊စ၊၊ပှ၊သုးကျဲ၊တ်၊တဖဉ်၊ပှ၊မ၊ဂုးထိဉ်ပသီထိဉ်တ်၊တဖဉ် ဒ်သိးကသ့ဉ်ညါတ်၊ဘဉ်ထွဲလိဉ်သး၊လ၊ တ်၊မ၊ဒီး၊တ်၊ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့,တ်၊အိဉ်တ်၊ဆိး၊အတီ၊,သး၊အနံ့ဉ်အလါ,တ်၊ဆီဟံဉ်ဆီဃီအဂ့်၊သ့ဉ်တဖဉ်နှဉ်လီ၊. .ပှ၊မ၊တ်၊ဖိအတ်၊သ့တ်၊ဘဉ်ကအါထိဉ်အဂီ၊် တ်၊ဆိကမိ၊်ကွ၊်ထံး၊ဆး၊သ့ဉ်တဖဉ် စ့်၊ကီး၊ တ်၊ပဉ်လီ၊၊အီ၊ သ့ဝဲဒဉ်နှဉ်လီ၊. ပှ၊စူးကါတ်၊တဖဉ်–တ်၊ဖံး၊တ်၊မ၊အက့တက့၊ပှ၊သုးကျဲ၊မုံ၊်ကျိ၊ဝဲ၊ကွဉ်၊ပှ၊သုးကျဲ၊တ်၊ရ့လိဉ်ဘဉ်မုဉ်ဘဉ်ညီ၊ပှ၊မ၊တ်၊ဖိဝဲ၊ကျိ၊

ဖးဖီမ့်၊လဲ်ဒ်ကွဲးရိ တ်၊ဂ့်၊တ်၊ကျိၤ	တ်၊ဂုၤထိဉ်ပသီထိဉ်လ၊ ကဘဉ်တ်၊စူးကါအီၤ
ဟံဉ်ဃီအတ်၊ အိဉ်သး	.‘ဖးဖီမ့်၊လဲ်ဒ်ကွဲးရိ’ထ၊ဖိုဉ်ဟံဉ်ဃီအဂ့်၊အံၤ မ့်၊ဝဲဒဉ်လ၊ပှၤဒိဉ်စိကမီၤတဖဉ်ကသ့ဉ်ညါ ဟံဉ်ဒူဉ်တဖဉ်အတ်၊အိဉ်သးဒီး တ်၊အိဉ်သးအတီၤလ၊ကိၢ်ဒိဉ်လိၢ်၊ကဝီၤ/လိၢ်၊ကဝီၤ၊ ကိၢ်မှ၊ တဖဉ်အပူၤန္ဉ်လီၤ. .တ်၊ဂ့်၊သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ ပှၤမၤဂုၤထိဉ်ပသီထိဉ်တ်၊တဖဉ် ကစူးကါဝဲဒီးကဒုးအိဉ်ထိဉ်ဟံဉ် လ၊ ပှၤဂိၢ်မှ၊အဂိၢ်.အဒိ–ဟံဉ်လ၊အပှၤဘဉ်၊တ်၊လိၢ်လ၊ဖိုဉ်ယဉ်အဂိၢ်ဟိဉ်ခိဉ်ဂီၤဒီး တ်၊ဖိုဉ်တ်၊ယဉ်ကစှၤလီၤအဂိၢ် ဒုးအိဉ်ထိဉ်တ်၊ရဲဉ်တ်၊ကျဲၤတဖဉ် သ့ဝဲဒဉ်နှဉ်လီၤ. .ပှၤရဲဉ်ကျဲၤတ်၊ဒီး လိၢ်ကဝီၤပူၤပှၤဒိဉ်စိကမီၤတဖဉ် ကသ့ဉ်ညါဘဉ်ဝဲ တ်၊လိဉ်တ်၊လဲၤ, ထံလ၊ပှၤအီ၊လီမ့ဉ်အူၤတ်၊စူးကါလ၊ဖိမ့ၤဖိထံးအဂိၢ် သ့ဉ်တဖဉ်အဂ့်၊နှဉ်လီၤ. ပှၤစူးကါတ်၊တဖဉ်–ပှၤရဲၤကျဲၤဟံဉ်ဒူဉ်၊ပှၤမၤဂုၤထိဉ်ပသီထိဉ်တ်၊၊ပှၤမၤမ့်၊ကျိၤဝဲၤကွဉ်၊ ပှၤကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ကရၤ တဖဉ်.
ဖိသဉ်လ၊အိဉ် ဖှဉ်အနိ်၊ဂံ၊	.‘ဖးဖီမ့်၊လဲ်ဒ်ကွဲးရိ’တ်၊ဂ့်၊တဖဉ်ကဒုးသ့ဉ်ညါ ပှၤဘဉ်မူဘဉ်ဒါ၊ပှၤဒိဉ်စိကမီၤတဖဉ်လ၊ ပိဉ်မှဉ်လ၊ဆံးစ၊်ဖိသဉ်သ့အကျါ အတ်၊အိဉ်ဖျဲဉ်ဖိသဉ်အဂ့်၊လ၊ တ်၊လိၢ်တဒဲးသိးလိဉ် သးအပူၤန္ဉ်လီၤ. .တ်၊ဂ့်၊တ်၊ကျိၤသ့ဉ်တဖဉ်အံၤ အရ့ဒိဉ်လ၊ထံကိၢ်အပူၤ တ်၊အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချဘဉ်ဃး တ်၊အိဉ်ဖျဲဉ်၊ပိဉ်မှဉ်အိဉ်ဒီးအဃုးအသး၊တ်၊ကဟုကယဉ်ဖိသဉ်ဆံးအတ်၊အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊ ကို(စးထိဉ်လ၊ခဲအံး)အဂ့်၊တဖဉ်နှဉ်လီၤ. .ပှၤရဲဉ်ကျဲၤတ်၊တဖဉ်ထိဉ်ဒွးဝဲ ကိၢ်ပံၤယီၤအပူၤ ပှၤကညီနိ်၊ဂံ၊်ကအါထိဉ်ဝဲထဲလဲဉ်အဂ့်၊ ဒီး သုးကျဲၤဆိပဉ်ပှၤကညီနိ်၊ဂံ၊်အါထိဉ်အဂ့ၤအံၤန္ဉ်လီၤ. ပှၤစူးကါတ်၊တဖဉ်–ပှၤနဲဉ်ကျဲၤတ်၊အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊ပှၤရဲဉ်ကျဲၤတ်၊ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့၊ တ်၊ကဟုကယဉ်တ်၊အိဉ်ဖျဲဉ်၊ ပှၤကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ကရၤ တဖဉ်.
ကိၢ်ပံၤယီၤဖိလ၊ အိဉ်လ၊ထံဂၤ ကိၢ်ဂၤ	.တ်၊ဂ့်၊တ်၊ကျိၤသ့ဉ်တဖဉ်အံၤ ကမၤစၢၤပှၤရဲၤကျဲၤတ်၊၊လိၢ်ကဝီၤပူၤ ပှၤဒိဉ်စိကမီၤတ ဖဉ် ဒဲသိးကမၤစၢၤ(တ်၊အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊တ်၊ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့၊တ်၊ဖံးတ်၊မၤ၊ဟံဉ်ဃီ) တဖဉ်အဂ့်၊ဒဲသိး ပှၤသ့ဉ်တဖဉ်အံၤကဟဲကွၤဆူ ထံကိၢ်အပူၤန္ဉ်လီၤ. .ပှၤဒိဉ်စိကမီၤတဖဉ် ကဒုးအိဉ်ထိဉ်တ်၊ဂ့ၤဒီး ကထုးဃဉ်ပှၤသ့ဉ်တဖဉ်အံၤအသး ဒဲသိး ကဟဲကွၤကဒါကွၤဆူ ထံလိၢ်ကိၢ်ပူၤအဂိၢ်နှဉ်လီၤ. .မ့်၊သ့ဉ်ညါဘဉ်ပှၤအိဉ်လ၊ထံဂၤကိၢ်ဂၤတဖဉ်အံၤ အဂ့်၊နှဉ်ဒီး ဒုးအိဉ်ထိဉ်ကျိၤကျဲတဖဉ် လ၊ပှၤသ့ဉ်တဖဉ်အံၤ ကဆ့ၤလီၤကွၤဂျိဉ်စ့ဆူးထံကိၢ်အပူၤဒီး တ်၊အံၤကကဲထိဉ်တ်၊ ဂုၤထိဉ်ပသီထိဉ်လ၊ ထံကိၢ်ဒီးပှၤအိဉ်တ်၊အလိၢ် အဂိၢ်နှဉ်လီၤ.
တ်၊သံတ်၊ပှ၊်	.တ်၊ထ၊ဖိုဉ်အံၤ မ့်၊တ်၊ထ၊ဖိုဉ်ပှၤသံအနိ်၊ဂံ၊်လ၊ဟံဉ်ဒူဉ်တဒူဉ်အပူၤလ၊ အပူၤကွံဉ် ၁၂ လါအတိ်၊ပူၤန္ဉ်လီၤ. .တ်၊အံၤမ့်၊ဒဉ်လ၊ ပှၤကသ့ဉ်ညါဘဉ်တ်၊သံတ်၊ပှၤအဂံ၊်ဒီး ဖဲတ်၊လိၢ်မနၤတဖဉ်ပှၤသံ အနိ်၊ဂံ၊်အိဉ်အါဝဲအဂ့်၊နှဉ်လီၤ.မ့်၊သ့ဉ်ညါဘဉ်အံၤန္ဉ်ဒီး ပှၤဘဉ်မူဘဉ်ဒါ၊ပှၤသုးကျဲၤတ်၊ တဖဉ် ဒုးအိဉ်ထိဉ်တ်၊မၤစၢၤလ၊ တ်၊အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချတကပၤဒီး မၤထိထိဉ်ပှၤကညီ အသးအမူအတ်၊အိဉ်သး သ့ဝဲဒဉ်နှဉ်လီၤ. .တ်၊ဂ့်၊အံၤ ကဒုးသ့ဉ်ညါန့်၊ပ၊် ပှၤဒိဉ်စိကမီၤ၊ပှၤကညီတဖဉ်လ၊ ခါဆူညါပှၤကညီအနိ်၊ ဂံ၊်အတ်၊အိဉ်သးအဂ့်၊နှဉ်လီၤ. ပှၤစူးကါတ်၊တဖဉ်–ပှဲၤရဲဉ်ကျဲၤတ်၊အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊ပှၤသုးကျဲၤ တ်၊ရ့လိဉ်ဘဉ်ထွဲတ်၊ မှဉ်ဘဉ်ညီ၊ပှဲၤရဲၤကျဲၤတ်၊အိဉ်ဖျဲဉ်ဒီးဖိသဉ်အတ်၊အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊ပှၤကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ကရၤ၊ပှၤကွ်၊ထွဲပှၤကညီအနိ်၊ဂံ၊်တဖဉ်

မတၤတဖၣ် ကစူးကါတ်ၢ်ထၢဖိၣ်အဂ့ၢ်အံၤန့ၣ်လဲၣ်.

တ်ၢ်ထၢဖိၣ်အဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကဘၣ်တ်ၢ်စူးကါအီၤလၢ ထံကီၢ်ပဒိၣ်ဝဲကျိၤတဖၣ်(ကီၢ်စၢဖိၣ်ဝဲၤဒၢးၤကီၢ်ဒိၣ်လီၢ်ကဝီၤ,ကီၢ်မှၢ်,ကီၢ်ဆၣ်,လီၢ်ကဝီၤ ဝဲၤဒၢးသ့ၣ်တဖၣ်)တ်ၢ်ကရၢကရိဒီး တ်ၢ်ကရၢကရိခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်၊ NGOs.CSOs၊ပှၤဃုထံၣ်သ့ၣ်ညါတ်ၢ်တဖၣ်၊ကိုဖိ၊ပှၤဖံးမၤတ်ၢ်ဖိၤဒီးကရူၢ်အဂၤတဖၣ်နၣ်လီၤ.ပှၤကိးဂၤဒဲးစူးကါတ်ၢ်ထၢဖိၣ်အဂ့ၢ်အံၤ တလိဉ်လၢကဟ့ဉ်အပှ့ၤကလံၤန့ၣ်ဘဉ်.

က)ပဒိၣ်လၢ ကီၢ်ဒိၣ်လီၢ်ကဝီၤ/လီၢ်ကဝီၤ၊ကီၢ်မှၢ်၊ကီၢ်ဆၣ်

ထံကီၢ်ပဒိၣ်ကစူးကါတ်ၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤလၢ တ်ၢ်ကဟုကယဉ်တ်ၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ၊တ်ၢ်ကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သ့၊ တ်ၢ်ဖံးတ်ၢ်မၤတ်ၢ်ဘဉ်မ့ဉ်ဘဉ်ညီ၊သနိးဂံၢ်ထံးတ်ၢ်လဲၤတ်ၢ်ကၠၤအဂီၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲတ်ၢ်လီၢ်မနုၤ ဘဉ်ဘှိထိဉ်ကိုမနုၤ၊သရၣ်/မှၣ်လိၣ်ဘဉ်ပွဲၤဂၤ၊တ်ၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢ တ်ၢ်သိၣ်လိအဂီၢ်၊လၢတ်ၢ်လီၢ်မနုၤ လိၣ်ဘဉ်ဝဲ ကျဲ၊ လ့ဉ်မ့ဉ်အူကျဲ၊ဖျါန့ၣ်လီၤ.လၢပှၤလိၣ်ဘဉ်တ်ၢ်အလီၢ် တ်ၢ်ဆါဟံၣ်ကဘဉ်အိၣ်ဝဲပွဲၤဖျၣ်၊တ်ၢ်ကဟုကယဉ်ဖိသဉ်လိၣ်ဝဲထဲလဲၣ်၊ဒီးမတၤသ့ၣ်တဖၣ် ကမၤသကိးဃုၣ်တ်ၢ်ဒီးတ်ၢ်ဒိၣ်ထိဉ်ထိထိဉ်အဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အဂီၢ်နၣ်လီၤ.

တကးဒံးဘဉ်,တ်ၢ်လီၢ်လၢ ထံ,လီမ့ဉ်အူဟံၣ်ဒူၣ်တဖၣ်လိၣ်ဝဲအလီၢ်၊ပှၤကညီနီၢ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲထဲလဲၣ်၊ဒီးလၢခံ ပှၤကညီအနီၢ်ဂံၢ်ကအိၣ်ဝဲထဲလဲၣ်အဂ့ၢ်နၣ် ပဒိၣ်သ့ၣ်ညါဘဉ်ဒီး သုးကျဲၤတ်ၢ်လၢတ်ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်သ့ဝဲဒၣ်လီၤ.

ထံဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ဖံးမၤတ်ၢ်ဖဲလဲၣ်၊တ်ၢ်မၤမနုၤသ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်နၣ် ပဒိၣ်သ့ၣ်ညါဘဉ်ဒီးဒုးအိၣ်ထိဉ်တ်ၢ်ဖံးတ်ၢ်မၤအဂီၢ် တ်ၢ်လိၣ်တ်ၢ်လဲၤတ်ၢ်သ့တ်ၢ်ဘဉ်အဂ့ၢ်အဃိ ခါဆူညါတ်ၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ကဲထိဉ်တ်ၢ်မၤစၢၤန့ၣ်လီၤ.

ခ)ကရူၢ်လၢအသးအိၣ်ဒီး ကရူၢ်ခၢဉ်စးတဖၣ်

တ်ၢ်ထၢဖိသအဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကဘၣ်တ်ၢ်စူးကါအီၤလၢ ကရူၢ်လၢအသးအိၣ်ဒီး ကရူၢ်ခၢဉ်စးတဖၣ်နၣ်လီၤ.ကရူၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ စူးကါတ်ၢ်ထၢဖိၣ်အဂ့ၢ်ဖဲ အဝဲသ့ၣ်မၤခဲၣ်ဖ့၊ဒီးဖံးမၤတ်ၢ်ဘဉ်ဃးဒီး ပိဉ်မှၣ် အတ်ၢ်ခွဲးတ်ၢ်ယဉ်၊ဖိသဉ်၊သးစ်ၢ်အတ်ၢ်ခွဲးတ်ၢ်ယဉ်၊ထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂ့ၢ်ဒီးကရူၢ်အဂုၤအဂၤတဖၣ် အဂီၢ်နၣ်လီၤ.

၇)တ၊်ဖံးတ၊်မၤ အတ၊်ဘဉ်ထွဲ

တ၊်ထၢဖိုဉ်တ၊်ဂ့၊်တ၊်ကျိၤတဖဉ်အံၤ ကဒုးအိဉ်ထိဉ်တ၊်ဖံးတ၊်မၤအသိသ့ဉ်တဖဉ်နှဉ်လီၤ.တချုးလၢတ၊်မၤတ ခါစးထိဉ်ဝဲန့ဉ်,ပှၤဘျၢလီၤစ့မိ၊်ဟ့၊်သ့ဉ်တဖဉ် ကွ၊်ထံးဆးဝဲမ့၊်ဒဉ် ပှၤကညီနိ၊်ဂံ၊်လၢအိဉ်လၢတ၊်လီ၊်အဝဲအံၤ အပူၤန္ဉလီၤ.ပှၤသ့ပှၤဘဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အိဉ်ပဲၤဂၤလဲဉ်.မတၤသ့ဉ်တဖဉ်ကမ့၊် ပှၤစူးကါတ၊်ဖိသ့ဉ်တဖဉ်နှဉ်လဲဉ်.

ဃ)မံဒ်၊်ယၢဉ်

မံဒ်၊်ယၢဉ်စူးကါ တ၊်ထၢဖိုဉ်အဂ့၊်အကျိၤတဖဉ်လၢ တ၊်ဃုထံဉ်နှ၊်တ၊်ဂ့၊်အသိတဖဉ်,တ၊်ပဉ်ဖျါ,တ၊်ကွဲးဖိုဉ်ရၤ အဂီ၊်နှဉ်လီၤ.တ၊်ထၢဖိုဉ်အဂ့၊်အံၤ ပဉ်ဖျါထိဉ်ပှၤကလုဉ်လၢအဂံ၊်ဘါစ၊်ဒီး မံဒ်၊်ယၢဉ်ကွဲးဖျါထိဉ်တ၊်ဂံ၊် အံၤဒီး ပဉ်ဖျါထိဉ်တ၊်ဂ့၊်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤန္ဉလီၤ.

စ)ထံလီ၊်ကီ၊်ပူၤတ၊်အိဉ်တ၊်အလိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်

တ၊်ထၢဖိုဉ်တ၊်ဂ့၊်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ ကမ့၊်တ၊်ဘဉ်ထွဲလိၤလိၤဆူ ပှၤကညီလၢအိဉ်လၢနအိဉ်တ၊်အလီ၊်အပူၤန္ဉလီၤ.'ဖးဖိမု၊်လံဉ်ကွဲးရိ'တ၊်ထၢဖိုဉ်အံၤ မ့၊်ဝဲဒဉ်လၢပှၤခဲလၢဉ်အဂီ၊်နှဉ်လီၤ.အဃိတ၊်အံၤ ဘဉ်ထွဲလိဉ်သးဆူ ဖိသဉ်ထိဉ်ကိုခဲအံၤဒီးခါဆူညါအဂီ၊်,ဟံဉ်ဃီလၢ ကြားဘဉ်ဒီးဟံဉ်ဖိဃီဖိ,တ၊်လဲၤက့ၤဖံးမၤတ၊်ဆါဟံဉ်,ကို, ဖျါအပူၤအတ၊်ဆ့ၤထိဉ်ဆ့ၤလီၤအဂ့၊်,တ၊်ကွ၊်ထွဲဖိသဉ်အတ၊်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ,ပှၤသးပှ၊်,ပိဉ်မုဉ်အိဉ်ဒီးအဃုး အသး,ပှၤသ့ဉ်တဖဉ်လၢ နီ၊်ခိက့၊်ဂီၤတလၢပဲ့ၤ,ဟ့ဉ်ထိဉ်တ၊်မၤလိလၢ ပှၤသ့အဲဉ်ဒိးတ၊်သ့တ၊်ဘဉ်အသိသ့ဉ် တဖဉ်အအိဉ်နှဉ်လီၤ.

ခီဖျိလၢ'ဖးဖိမု၊်လံဉ်ကွဲးရိ'တ၊်ဂ့၊်အဃိပှၤအိဉ်ဆိးလၢတ၊်လီ၊်တလီ၊်အပူၤ ဃ့တ၊်ခွဲးတ၊်ဃဉ်ဆူ ပှၤဒိစိကမီၤသ့ဉ်တဖဉ်အအိဉ်သ့ဝဲ လိၤလိၤန္ဉလီၤ.

ဈ)ကိုဖိ,ပှၤဃုထံဉ်သ့ဉ်ညါတ၊်,ဒီး ပှၤကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့တဖဉ်

'ဖးဖိမု၊်လံဉ်ကွဲးရိ'တ၊်ဂ့၊်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ ကကဲထိဉ်တ၊်ဂ့၊်အရ့ဒိဉ်လၢ ကိုဖိ,ပှၤဃုထံဉ်သ့ဉ်ညါတ၊်ဒီး ပှၤကူဉ် ဘဉ်ကူဉ်သ့တဖဉ်အဂီ၊်နှဉ်လီၤ.'ဖးဖိမု၊်လံဉ်ကွဲးရိ'တ၊်ဂ့၊်အံၤကဲထိဉ်တ၊်အရ့ဒိဉ်တမံၤလၢ ဖိသဉ်အတ၊်မၤလိ အပူၤ ခီဖျိလၢဒုးအိဉ်ထိဉ်တ၊်မၤလိၤအဂ့၊်မိ၊်ပှ၊်–တ၊်ဂံ၊်တ၊်ဒွးတ၊်ဂ့၊်ပူၤကွံဉ်,တ၊်မၤလိဟိဉ်ခိဉ်က့၊်ဂီ၊်နီၤဖး, တ၊်မၤလိ ပှၤကညီဂ့၊်ဝီဒီး တ၊်ရ့လိဉ်မုဉ်လိဉ်သး တဖဉ်နှဉ်လီၤ.

ဆ)ပှၤဟ့ဉ်တ၊်ဖးအနိ၊်ဂံ၊်, တ၊်ခံခူဉ်ဘျးစဲလိဉ်သးဒီး ကရူ၊်တဖဉ်

'ဖးဖိမု၊်လံဉ်ကွဲးရိ'တ၊်ဂ့၊်တဖဉ်အံၤဟ့ဉ်ထိဉ်တ၊်အဂ့ၤဆူထံကိ၊်အအိဉ်နှဉ်လီၤ.အဒိ–တ၊်ထၢဖိုဉ်အဂ့၊်အပူၤပှၤ ဃုသ့ဉ်ညါဘဉ် ပှၤကဟ့ဉ်တ၊်ဖးသ့ဉ်တဖဉ်အနိ၊်ဂံ၊်သ့ဝဲဒဉ်လီၤ.လၢတ၊်အံၤအဃိ ပှၤဘဉ်ထွဲလိဉ်သးဒီး တ၊်ဃုထၢအမူးသ့ဉ်တဖဉ်အံၤ ကွ၊်ထံဆးဒီး ရဲဉ်ကျဲၤဆိပဉ်လၢတ၊်ဟ့ဉ်တ၊်ဖးအဂီ၊်သ့ဝဲန္ဉလီၤ.

ကဘ၌မ၊ တ၊်ကတိ၊သကိုး၌ဒ်လဲ၌(မ့)တ၊်ကထုးထိ၌ရ၊လိ၊တ၊်ထ၊ဖှိ၌အစ၊အဂိ၊် တ၊်တိ၁်ပ၁်တဖ၌

တ၊်ဂ့၊်လ၊အဖီလ၁်တဖ၌ ကမ၊ညီထိ၌တ၊်ကတိ၊သကိုးတ၊်ထ၊ဖှိ၌အဂ့၊်လ၊ တ၊်ထုးထိ၌ရ၊လိ၊အဂိ၊်နှ၌လိ၊.နကဘ၌ပလိ၊်နသးလ၊ ဆ၊ကတိ၊်ကိုးကတိ၊်ဒဲးမ့၊်တ၊်အရှဒိ၌ဒီး ဒ်သိုးပှ၊မ၊ဘ၌ထွဲလိ၌သးတဖ၌ကသ့၌ညါဘ၌လ၊ တ၊်ထ၊ဖိ၌အဂ့၊်အံ၊မ့၊်တ၊်လ၊အခီပညီအို၌အဂိ၊်နှ၌တက့၊်.

ထီဘိဆိကမိ၊်သ့၌ညါဘ၌လ၊ တ၊်ကတိ၊သကိုးအံ၊ ဘ၌ဃးဒီးပှ၊အါဂ၊အယိ နကဘ၌အိုးထိ၌တ၊်ခွဲးတ၊်ယ၁်ဒ်သိုးပှ၊ဂိ၊်မု၊် ကဟ့၌ထိ၌အတ၊်ဆိကမိ၊်၊ကန၊်ဟူသ့၌ညါ၊ကဲထိ၌တ၊်ဟ့၌ဂံ၊်ဟ့၌ဘ၌အဂိ၊်နှ၌တက့၊်.

၁. ကွဲမု၊် ပှ၊သ့၌တဖ၌

- ပ၁်ဖှိ၌ပှ၊အဂ၊ ၅၀လ၊ နတ၊်ကတိ၊သကိုးအပူ၊ဒီး ကွဲမု၊်ပှ၊စဲ၌နိုးခ၊၌စးတဂ၊လ၊ ကရူ၊်တလိုးဂ၁်သ့၌တဖ၌အပူ၊နှ၌တက့၊်.
- ကရူ၊်လ၊တ၊်ကြား၊ကွဲမု၊်သ့၌တဖ၌ဘ၌တ၊် ပ၁်ဖျါလ၊လ၁်အံ၊နှ၌လိ၊.ပှ၊ကညီသ့၌တဖ၌လ၊ အဂံ၊်အထံးတဒံးသိုးလိ၁်သးတဖ၌ မ့၊်ကတိ၊သကိုးလိ၁်သးနှ၌ဒီးကဲထိ၌တ၊်ဟ့၌ဂံ၊်ဟ့၌ဘါနှ၌လိ၊.ဘ၌ဆ၌မ့၊်တကဲထိ၌လိ၁်ထိ၌နှ၊်ဒီး နီ၊ဖးကရူ၊်သ့၌တဖ၌အံ၊ဒီး သုးကျဲ၊ဘ၌နှ၊်တက့၊်.
  - i. ခ၊၌စးတဖ၌လ၊တ၊်စူ၊်တ၊်နဒ်ကရ၊ကရိ
  - ii. ထံလိ၊်ကီ၊်ပူ၊တ၊်ကရ၊ကရိဖံးမ၊တ၊်လ၊ ပှ၊ကလုဒ်ဂိ၊်
  - iii. ခ၊၌စးလ၊ပိ၁်မု၌ကရူ၊်
  - iv. ခ၊၌စးလ၊ သးစ၊်ကရူ၊်
  - v. NGOခ၊၌စးတဖ၌
  - vi. ကရူ၊်လိ၊ဆီလ၊အသးအို၌တ၊်ဂ့၊်အံ၊တဖ၌
  - vii. ကလုဒ်ခို၌န၊်တဖ၌
  - viii. ထံလိ၊်ကီ၊်ပူ၊တ၊်ကရ၊ကရိ ခ၊၌စးအဂ၊
  - ix. တ၊်အို၌တ၊်ဆိုးအလီ၊် ခို၌န၊်တဖ၌
  - x. ခ၊၌စးလ၊ ပှ၊နီ၊်ခိက့၊်ဂိ၊တလ၊ပွဲ၊တဖ၌
  - xi. ခ၊၌စးလ၊ပဒိ၌ဝဲ၊ကျိ၊ လ၊အသးအို၌စူးကါတ၊်ဂ့၊်တ၊်ကျိ၊အံ၊တဖ၌
  - xii. ခ၊၌စးလ၊ မံဒံ၊်ယ၊၌

- ကရူ၊်အဂ၊တဖ၌လ၊အမ့၊် တ၊်ဖံးတ၊်မ၊ခ၊၌စးတဖ၌၊တ၊်အလု၊်အလ၊်ခို၌န၊်တဖ၌စ့၊်ကီုး ကဘ၌တ၊်ကွဲမု၊်အီ၊နှ၌လိ၊.
- ဆ့၊လီ၊်တ၊်ကွဲမု၊်အလံ၁် တချူးတ၊်ကတိ၊သကိုးစးထိ၌ ၇သီနှ၌တက့၊်.တ၊်ကွဲမု၊်လံ၁်အံ၊(စုလီ၊်, fax,email)ဖဲအသ့ နှ၊်ဝဲနှ၌လိ၊.နမ့၊်ကွဲးထိ၌တ၊်ကစီ၌လ၊ တ၊်ဘိုးဘ၌သ့၌ညါဘ့၌ဘ၌အလိ၊လ၊ ပှ၊အါဂ၊သ့၌ညါညီအဂိ၊် သ့ဝဲစ့၊်ကီုးလိ၊.
- မ၊လိ၊တံ၊်တ၊်ဂ့၊်အံ၊လ၊ ကွဲ၊လ့လို၌. တဲဖျါပှ၊သ့၌တဖ၌ဒ်သိုးကဟဲဆိဆိလ၊ တ၊်ကတိ၊သကိုးအခါနှ၌တက့၊်.

၂.တ၊်ကတဲၵ်ကတီၤ တ၊်အိၵ်ဖိၵ်

- သုးကျဲၤပၵ်စၢၤတ၊်လီ၊်လ၊ ပှၤသ့ၵ်တဖၵ်အံၤအဂီ၊်နှၵ်တက့၊်.ဆ့၊်နီၤအလီ၊်သုးကျဲၤဖဲအကြၢးသ့ဝဲ ဒၵ်လီၤ.အဒိ–ပှၤကတိၤသကိးတ၊်သ့ၵ်တဖၵ်ထံလိ်ဘ်ဒ်အသးတဂၤဒီးတဂၤ(U-shaped)
- ဆိကမိ၊်ဆိပ်ဘ်တ၊်ကတိၤလ၊ ပှၤက ကတိၤအဂီ၊်နှၵ်တက့၊်.ပှၤကျိၵ်ထံတ၊်မ့၊်လိ်ဘ်ဒ်နှ၊်ဒီး ဃုဆိပ်ပှၤအံၤ ဒီး ဂံ၊်ဒွးစ့၊်ကီးတ၊်ဆ၊ကတီ၊်လ၊အဝဲကကျိၵ်ထံတ၊်အဂီ၊်စ့၊်ကီးနှၵ်တက့၊်.
- ဆိကမိ၊်ဆိပ်ဘ်တ၊်ကတိၤသကိးအဂ့၊်လ၊ ပှၤဟဲသ့ၵ်တဖၵ်အဂီ၊်နှၵ်တက့၊်.အဒိ–တ၊်လိ်ဘ်ကွဲလ၊ပှၤသးစ၊်သ့ၵ်တဖၵ်အဂီ၊်၊တ၊်သံကွ၊်တ၊်စံးဆ၊၊တ၊်ဒုးနဲၵ်၊တ၊်ဆိကမိ၊်တမံၤမံၤလ၊ ပှၤအသးကစဲဘူးလ၊တ၊်ဂ့၊်အံၤနှၵ်တက့၊်.
- ကတဲၵ်ကတီၤဃဉ် တ၊်စုလီ၊်ခီၵ်ခိၵ်လ၊နကစူးကါလ၊ တ၊်ကတိၤသကိးတဘျိအံၤအပူၤနှၵ်တက့၊်လံဉ်နဲၵ်ကျဲတဖၵ်လ၊အမ့၊်–တ၊်ထ၊ဖြိၵ်ဆိပ်ဘ်အစ၊,တ၊်ပ်ဘ်ဖျါဆိအစ၊တဖၵ်,ကီ၊်ပံၤယီၤဖးဖိမ့၊်လံဉ်ကွဲးရိအတ၊်လီၤတံ၊်အဂီ၊် တ၊်သုးကျဲၤတပတီ၊်ဘ်တပတီ၊်အတ၊်ပ်ဘ်ဖျါ,တ၊်ဂ့၊်ကြၢးသ့ၵ်ညါတဖၵ်လ၊အဘ်ဃးဒီး‘ဖးဖိမ့၊်လံဉ်ကွဲးရိ’တ၊်ပ်ဘ်ဖျါဆိအစ၊ သ့ၵ်တဖၵ်နှၵ်တက့၊်
- ဟ့ၵ်ဆိပ်ဘ်ပှၤဟဲသ့ၵ်တဖၵ် တ၊်သံကွ၊်တဖၵ်လ၊ တ၊်အိၵ်ဖြိၵ်တချုးစးထိၵ်အခါနှၵ်တက့၊်.
- မ့၊်သ့ဒီး ကျဲၤဆိပ်ဘ်တ၊်အိၵ်တ၊်အိတမံၤမံၤလ၊ ပှၤထိၵ်တ၊်အိၵ်ဖြိၵ်သ့ၵ်တဖၵ်အဂီ၊်နှၵ်တက့၊်.
- ဒ်သိးပှၤဟဲထိၵ်တ၊်သ့ၵ်တဖၵ် ကွဲးလံဉ်ကညီအဂီ၊် ဟ့ၵ်စ့၊်ကီးလံဉ်က့ဒီး စ၊်ဘိသ့ၵ်တဖၵ်တက့၊်.
- တဲဆိပ်ဘ်နပှၤမၤတ၊်ဖိတဂၤလ၊ ကကွဲးနီၵ်တ၊်အိၵ်ဖြိၵ်အဂ့၊်နှၵ်တက့၊်.တ၊်သံကွ၊်၊တ၊်စံးဆ၊၊တ၊်ကတိၤသကိးသ့ၵ်တဖၵ်အံၤ ကဘ်ကွဲးနီၵ်ဝဲန္ဉ်လီၤ.တ၊်ကွဲးနီၵ်အံၤ မ့၊်တ၊်အရ္ဒဒိၵ်ဖဲ နပ်ဖျါက့ၤတ၊်အိၵ်ဖြိၵ်ကတိၤသကိးအဂ့၊်အံၤဆူ ပှၤဒိၵ်စိကမီ,ပဒိၵ်,ဝဲၤကျိၤသ့ၵ်တဖၵ်ဒီး ကမျ၊်ဂံ၊်သဟီၵ်ဝဲၤကျိၤအအိၵ် နှ၌်လီၤ.
- ကွဲးနီၵ်ပှၤဟဲထိၵ်တ၊်အိၵ်ဖြိၵ်သ့ၵ်တဖၵ်ခဲလ၊ဉ်အမံၤ,ကွဲၤလ့လိ်ဘ်အနီ၊်ဂံ၊်,email address သ့ၵ်တဖၵ်တက့၊်.
- မ့၊်နဖံးမၤတ၊်ဒီးပှၤဂုၤပှၤဂၤလ၊နကရူ၊်အပူၤနှၵ်ဒီး ဟ့ၵ်စ့၊်ကီးမူဒါဆူ နကရူ၊်ဖိသ့ၵ်တဖၵ်အအိၵ်နှ၊်တက့၊်.အဒိ–ပှၤတဂၤတဲဖျါန၊်ပ၊်၊်တ၊်ဂ့၊်,ပှၤအဂၤတဂၤသုးကျဲၤဘဉ်ဃး တ၊်ပ၊တ၊်ဆ့၊တ၊်အဂ့၊်. လ၊တ၊်အံၤအဃိ လ၊နကရူ၊်အပူၤ ပှၤသ့ၵ်တဖၵ်မၤဆိပ်ဘ်စ၊ၤတ၊်ဂ့၊်အံၤဒီးဝံၤဝဲဒၵ်လ၊ တသိၤခံသိအပူၤန္ဉ်လီၤ.

၃.မၤညီထိၣ် တ၊်ကတိၤသကိးအဂ့၊်

က. သးခုတူ၊်လိ၁်ပှၤဟဲသ့ဉ်တဖဉ်လၢအဝဲသ့ဉ်ဟ့ဉ်ဆၢကတိ၊်ဒီးဟဲဝဲၤအဃိန့ဉ်တက့၊်.တဲဖျါထိဉ်အဝဲသ့ဉ် အတ၊်ဟဲတုၤအံၤ မ့၊်တ၊်ပ၁်ဒိဉ်တ၊်ထၢဖိုဉ်အံၤဒီးမ့၊်တ၊်ပ၁်ဖျါထိဉ်စ့၊်ကိးအဝဲသ့ဉ် (အတ၊်ကရၢကရိ/ဝဲၤကျိၤ)အတ၊်သးအိဉ်အဂ့၊်နှဉ်တက့၊်.

ခ. ဒုးသ့ဉ်ညါဘဉ်ပှၤမၤသကိးတ၊်ဒီးနၤအမံၤဒီးတဘျိဃိ သံကွ၊်ပှၤဟဲထိဉ်တ၊်အိဉ်ဖိုဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အမံၤ, အတ၊်ကရၢကရိအမံၤဒီး အဝဲသ့ဉ်အလိ၊်အလါလၢ ကရၢအပူၤသ့ဉ်တဖဉ်နှဉ်တက့၊်.

ဂ. တဲဖျါထိဉ်တ၊်အိဉ်ဖိုဉ်အံၤ အဂ်၊်အထံးဒီး တ၊်ထၢဖိုဉ်အဂ့၊်အံၤကမ့၊်တ၊်ဘျူးတ၊်ဖိုဉ်လၢ ပှၤမၤဘဉ်ထွဲလိ၁်သးသ့ဉ်တဖဉ်အဂီ၊်၊ခၢးစးသ့ဉ်တဖဉ်ဒီး ပှၤစူးကါတ၊်သ့ဉ်တဖဉ်အဂီ၊်နှဉ်တက့၊်.

ဃ. တဲဖျါထိဉ်တ၊်အကျိၤအကျဲလၢပှၤကစူးကါအီၤလၢ တ၊်အိဉ်ဖိုဉ်တဘျိအံၤအပူၤ ဒီးပှၤသ့ဉ်တဖဉ်ကတဲဖျါထိဉ်တ၊်ဖျိဖျိဖျါဖျါ၊်ကသံကွ၊်တ၊်ဂ့၊်လၢအဝဲသ့ဉ်တန၊်ပ၊်၊်သ့ဉ်တဖဉ်အဂ့၊်နှဉ်တက့၊်.ဒ်သိးပှၤသ့ဉ်တဖဉ်အံၤ ကအိဉ်ဒီးတ၊်ရၢလိ၁်သး၊တ၊်မဲဉ်ရှးလၢတဂၤဒီးတဂၤအဘၢဉ်စၢၤတအိဉ်အဂီ၊်စူးကါကျိၤကျဲၤလၢ အမ့၊်(iceUbreaker)နှဉ်တက့ၤ.လၢနတ၊်အိဉ်ဖိုဉ်အပူၤ ပှၤသ့ဉ်တဖဉ်အဂီ၊်နဘဉ်ကတဲဉ်ကတိၤ (iceUbreaker)လၢ နကျိၤနကျဲဒဉ်ဝဲန္ဉ်လီၤ.

င. လၢနတ၊်ကတိၤဆ့ၢနုဉ်အပူၤ တ၊်ဂ့၊်လၢနစူးကါအီၤသ့တဖဉ်မ့၊်ဒဉ်ဒ်အဖိလ၁်အံၤန္ဉ်လီၤ. (တ၊်ကတိၤသ့ဉ်တဖဉ်အံၤ တမ့၊်ကဘဉ်မ့၊်ဒ်သိးဒီးတ၊်အံၤန္ဉ်ဘဉ်.ဖဲနသးအိဉ်စူးကါလၢ အကြၢးဝဲဘဉ်ဝဲဒီး နတ၊်အိဉ်ဖိုဉ်အပူၤအဂီ၊် နစူးကါသ့ဝဲန္ဉ်လီၤ.)

- "ပထံကိ၊်အံၤ 'ဖးဖိမု၊်လံ၁်ကွဲးရိ'တ၊်ထၢဖိုဉ်တဘဉ်တ၊်မၤအီၤ အိဉ်ဝဲအနံဉ် ၃၀လံန္ဉ်လီၤ. ၂၀၁၄နံဉ်'ဖးဖိမု၊်လံ၁်ကွဲးရိ'အံၤ မ့၊်တ၊်ခွဲးတ၊်ယ၁်တမံၤလၢ ကသ့ဉ်ညါဘဉ်တ၊်ဂ့၊်လၢခံကတ၊်၊် ဒီး ကသူဉ်ထိဉ်တ၊်ဂုၤထိဉ်ပသိထိဉ်ကျဲသန္ၤသ့ဉ်တဖဉ်လၢ ပတ၊်အိဉ်တ၊်ဆိးအလိ၊်အပူၤန္ဉ်လီၤ.'
- "တ၊်အိဉ်ဖိုဉ်တဘျိအံၤ အတ၊်တိ၁်မ့၊်ဝဲဒဉ်လၢ ဖဲ၂၀၁၅နံဉ် တ၊်ထုးထိဉ်ရၤလီၤတ၊်ထၢဖိုဉ်အစၢလီၤတံ၊်အခါ ထံဖိကိ၊်ဖိသ့ဉ်တဖဉ်ဒီး ပှၤမၤဘဉ်ထွဲလိ၁်သးသ့ဉ်တဖဉ်အံၤ ကအိဉ်ကတဲဉ်ကတိၤအသးလၢတ၊်အံၤအဂီ၊်နှဉ်လီၤ.'ဖးဖိမု၊်လံ၁်ကွဲးရိ'အံၤမ့၊်ဝဲဒဉ် ထံဖိကိ၊်ဖိအတ၊်ဒီးတ၊်ဂ့၊်တ၊်ကျိၤလၢအဟဲအိဉ်ထိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ ဘဉ်ဃးဒီးထံဖိကိ၊်ဖိန္ဉ်လီၤ.လၢတ၊်အံၤအဃိ တ၊်ထၢဖိုဉ်အစၢတဖဉ်အံၤ အခွဲးအယ၁်အိဉ်လၢပှၤရဲဉ်ကျဲၤတ၊်တဖဉ်(တ၊်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊တ၊်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့၊ တ၊်ရၢလိ၁်ဘဉ်ထွဲတ၊်ဘဉ်မုဉ်ဘဉ်ညီ၊မ့၊်ကျိၤဝဲၤကွ၁်၊တ၊်သူဉ်ထိဉ်သနိးဂံ၊်ထံး)ပှၤမၤဂုၤထိဉ်ပသိထိဉ်တ၊်တဖဉ်၊ပှၤမၤထံဂ့၊်ကိ၊်ဂ့၊်၊ပှၤဒိဉ်စိကမိၤ၊ပှၤဃုထံဉ်သ့ဉ်ညါတ၊်၊ထံလိ၊်ကိ၊်ပူၤတ၊်ကရၢကရိ၊ပှၤတဂၤဘဉ်တဂၤလၢအဘဉ်ထွဲလိ၁်သးဒီး တ၊်မၤဒိဉ်ထိဉ်ထိထိဉ်တ၊်၊ပှၤခိကွ၊်ဖံးမၤတ၊် လၢလိ၊်ကဝိၤအပူၤဒီး လၢတ၊်လိ၊်အဂၤတဖဉ်အပူၤ အံၤစူးကါတ၊်ဂ့၊်တ၊်ကျိၤတဖဉ်အံၤသ့ဝဲန္ဉ်လီၤ."

- 'တ၊်ထၢဖိုဉ်ဆိပ၁်အစၢ ဘဉ်တ၊်ထုးထိဉ်ရၤလီၤဒ်"တ၊်ပၢၤပှၤနုဉ်ကိ၊်ဂ့၊်ဝိဒီးကမျၢ၊်ဂံ၊်သဟိဉ်ပၢဆ့ၢဝဲၤကျိၤ"တဲဖျါဝဲအသိး(ဖဲ လါအီကူဉ် ၂၀၁၄အခါ)နှဉ်လီၤ.တ၊်ထၢဖိုဉ်ဆိပ၁်အစၢအံၤဒုးသ့ဉ်ညါမုဉ်၊ခွါနိ၊်ဂံ၊်တုၤဒဉ်လဲဉ်ဆူ ကိ၊်ဆဉ်တဖဉ်အပူၤန္ဉ်လီၤ.ပကကွ၊်ထံဆးတ၊်အစၢသ့ဉ်တဖဉ်အံၤဒီးမ့၊်တ၊်ဂ့၊်ကဲဘျူးမနုၤတမံၤမံၤကအိဉ်ထိဉ်လၢ ပတ၊်အိဉ်တ၊်ဆိးတ၊်အလိ၊်၊ပတ၊်ကရၢကရိဒီးပထံပကိ၊်အဂီ၊်လဲဉ်နှဉ်တက့၊်."

- "တ၊်ထၢဖိုဉ်ဆိပ၁်အစၢအံၤ ဘဉ်တ၊်ထုးထိဉ်ရၤလီၤဝဲဆိဆိအဃိ ပှၤဒုးအိဉ်ထိဉ်ကျဲၤသန္ၤတဖဉ်၊ ပှၤမၤဂုၤထိဉ်ပသိထိဉ်တ၊်တဖဉ်၊ထံလိ၊်ကိ၊်ပူၤပှၤဒိဉ်စိကမိၤသ့ဉ်တဖဉ်တလိဉ်လၢ ကဘဉ်အိဉ်ခိး

ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်အံၤ ယဲ်ဃဲ်ထၢထၢလၢၤဘဉ်နၣ်လီၤ."

- "ပဝဲသ့ဉ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီး ပကမၤသိထိဉ်ပတၢ်ဖံးမၤအကျိၤအကျဲတဖၣ်လၢ ဖးဖိမ့ၢ်လဲ်ကွဲးရိဝဲၤဒၢး အအိဉ် ဖဲတၢ်ထုးထိဉ်ရၤလီၤတၢ်ထၢဖှိဉ်အစၢလီၤတံၢ်အခါအဂီၤဒီး တၢ်ဂ့ၢ်မနုၤတဖၣ်ကဘဉ်တၢ် ပဘ်ဖျါဝဲအဂီၤန့ဉ်တက့ၢ်."

စ. ပဘ်ဖျါတၢ်ထၢဖှိဉ်ဆိပဘ်အစၢ(ပှၤကညီနိၢ်ဂံၢ်ခဲလၢဘ်၊ပိဘ်ခွါနိၢ်ဂံၢ်၊ပိဘ်မ့ဉ်နိၢ်ဂံၢ်).

ဆ. ပဘ်ဖျါတၢ်ထၢဖှိဉ်ဆိပဘ်အစၢလၢ လိၢ်ကဝီၤသ့ဉ်တဖၣ်အပူၤ(ကိၢ်ဒိဉ်လိၢ်ကဝီၤ/လိၢ်ကဝီၤအပူၤပှၤနိၢ်ဂံၢ် ပဘ်ဖှိဉ်ခဲလၢဘ်၊ပိဘ်ခွါနိၢ်ဂံၢ်၊ပိဘ်မ့ဉ်နိၢ်ဂံၢ်).

ရ. ပဘ်ဖျါတၢ်ထၢဖှိဉ်ဆိပဘ်အစၢအပူၤ ကိၢ်ဆဉ်သ့ဉ်တဖၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤ(ကိၢ်ဆဉ်ပှၤကညီနိၢ်ဂံၢ်၊ပိဘ်ခွါနိၢ်ဂံၢ်၊ ပိဘ်မ့ဉ်နိၢ်ဂံၢ်).

ည. ကတိၤသကိုးတၢ်လၢ တၢ်ထၢဖှိဉ်ဆိပဘ်အစၢအံၤအဂ့ၢ်.တၢ်ဂ့ၢ်အရှဒိဉ်လၢ နကဘဉ်သံကွၢ်ပှၤအိဉ်ဖှိဉ် သ့ဉ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ–

- တၢ်အစၢသ့ဉ်တဖၣ်အံၤ လၢနဂီၢ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲဉ်.
- တၢ်အစၢသ့ဉ်တဖၣ်အံၤ တဲဖျါထိဉ်ပှၤသုးလိၢ်သုးကျဲအဂ့ၢ်၊မ့ဉ်ခွါအတၢ်အိဉ်သးတၢ်ဘဉ်ထွဲ၊ဟံဉ်ဃီ အဒိဉ်အလဲၢ်၊ပှၤအိဉ်လၢဝ့ၢ်ပူၤတၢ်အိဉ်သးတဖၣ်.
- တၢ်အိဉ်သးအကလုဉ်ကလုဉ်သ့ဉ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ဟဲအိဉ်ထိဉ်သးလၢမနုၤအဂ့ၢ်,ဒီးမနုၤတဖၣ်လိဉ်ဘဉ် လၢတၢ်မၤဝံၤအဂီၢ်နၣ်လဲဉ်.
- တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ဉ်တဖၣ်အံၤကမ့ၢ်တၢ်အဘျူးအဖှိဉ်လၢနိၢ်တဂၤအဂီၢ်,တၢ်အိဉ်တၢ်ဆိးသ့ဉ်တဖၣ် အဂီၢ်,ခိဉ်နၢ်သ့ဉ်တဖၣ်အဂီၢ်,ဒီး ပှၤဒိဉ်စိကမီၤသ့ဉ်တဖၣ်အဂီၢ် ဒ်လဲဉ်.

တ. တဲဖျါဘဉ်ပှၤသ့ဉ်တဖၣ်လၢ တၢ်ထၢဖှိဉ်ဆိပဘ်အစၢဒီး တၢ်ထၢဖှိဉ်လီၤတံၢ်အစၢလၢ ကဘဉ်တၢ်ထုးထိဉ် ရၤလီၤဖဲ လါမ့ၤ ၂၀၁၅အံၤ တၢ်လီၤဆိကအိဉ်ဝဲတဆံးတက့ၢ်အဂ့ၢ်နၣ်တက့ၢ်.တၢ်ထၢဖှိဉ်လိၢ်တံၢ်အစၢ အံၤ မ့ၢ်လၢဘဉ်တၢ်သမံသမိးလီၤတံၢ်အဃိနၣ်လီၤ.ဘဉ်ဆဉ်ဒီး ပှၤမၤဘဉ်ထွဲလိဘ်သးသ့ဉ်တဖၣ်အံၤစူးကါ တၢ်ထၢဖှိဉ်ဆိပဘ်အစၢအံၤလၢ တၢ်ဂ့ၢ်လၢအိဉ်ပဘ်စၢၤအသးလၢအပူၤကွံဘ်အါနံ့ဉ်အါလါအလိၢ်သ့ဝဲဒဉ် နၣ်လီၤ.

ထ. တဲနၢ်ပၢၢ်ဘဉ် တၢ်ထၢဖှိဉ်လီၤတံၢ်အစၢ(လၢကဘဉ်တၢ်ပဘ်ဖျါဖဲ လါမ့ၤ၂၀၁၅)အံၤကမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လီၤတံၢ်ဒီး တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဖီလဉ်သ့ဉ်တဖၣ်ကဘဉ်တၢ်ပဘ်ဖျါအီၤ, ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အါတက့ၢ်ကဘဉ်တၢ်မၤန့ၢ်အီၤတုၤဒဉ် လဲဉ်ဆူ ကိၢ်ဆဉ်၊လိၢ်ကဝီၤသ့ဉ်တဖၣ်အအိဉ်ဒဉ်လဲဉ်နၣ်လီၤ.

– ပှၤကညီနိၢ်ဂံၢ်ဘဉ်တၢ်နီၤဖးဝဲဒဉ်လၢ မ့ဉ်ခွါတၢ်အိဉ်သး၊သးအနံ့ဉ်အလါ၊ခိ/ဝ့ၢ်ပူၤ တၢ်အိဉ်အလိၢ်၊တၢ်ဖံးမၤ အလိၢ်(တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အံၤ ကဘဉ်တၢ်ပဘ်ဖျါအီၤဆူ ကိၢ်စၢဖှိဉ်၊ကိၢ်ဒိဉ်လိၢ်ကဝီၤ၊ကိၢ်မ့ၢ်၊ကိၢ်ဆဉ်၊ဒူသဝီၤ၊တၢ် လိၢ်သ့ဉ်တဖၣ်အပူၤ)
– ပှၤကညီနိၢ်ဂံၢ်အတၢ်တိဉ်(လၢ ၁ကံဉ်လိဘ်မံထၢဉ်အပူၤ)
– ဟံဉ်ဒူဉ်အလဲၢ်ဒီး ပိဘ်မ့ဉ်/ပိဘ်ခွါလၢ တီခိဉ်ရိဉ်မဲဉ်ဟံဉ်

- ကြီးဆဉ်အပူၤ မုဉ်ခွါအတၢ်အိဉ်သးအတၢ်ဘဉ်ထွဲ
- ပှၤကညီနီၢ်ဂံၢ်အတၢ်တိဉ်လၢ ပှၤအသးအနံဉ်အလါလၢလီၤဆိ(ရဲဉ်ကျဲၤပဉ်လီၤ တၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့၊တၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊ဖံးမၤတၢ်အဂ့ၢ်)
- ပှၤကညီအတၢ်တိဉ်လၢ တၢ်သူဉ်ထိဉ်ဟံဉ်ဃီဒီးတၢ်ဘဉ်ထွဲလိဉ်သးဒီးဟံဉ်ဒူဉ်ခိဉ်
- ကြီးပံၤယီၤပှၤကညီနီၢ်ဂံၢ်လၢထံဂၤကြီးဂၤ, ခိဖျိလၢ သးအနံဉ်အလါ၊မုဉ်ခွါ၊ဒီး တၢ်လီၢ်
- ပှၤကညီနီၢ်ဂံၢ်လၢ အဘဉ်ထွဲဒီးပှၤထိဉ်ကို၊မုဉ်ခွါအတၢ်အိဉ်သးအဂ့ၢ်(အိဉ်လၢကို၊ဟးထိဉ်လၢကို၊တထိဉ်ကိုနီၤတဘျိ)
- ပှၤနီၢ်ဂံၢ်လၢအသးအိဉ် ၅–၂၉နံဉ် ခိဖျိလၢတၢ်မၤလိမၤဒီး
- တၢ်ဆဲးလီၤမံၤ အတၢ်ပဉ်ဖှိဉ်သး(Gross and Net)လၢတီၤဖုဉ်,တီၤခၢဉ်သး၊တီၤထီကို)
- တၢ်သ့လံဉ်လဲၢ်လၢ ပှၤအသးအနံဉ်အလါဒီး မုဉ်ခွါအတၢ်အိဉ်သး
- တၢ်မၤညီနုဉ်လၢပှၤကညီအသးအနံဉ်အလါဒီး မုဉ်ခွါအတၢ်အိဉ်သး(တၢ်မၤအိဉ်၊တၢ်မၤတအိဉ်၊တၢ်မူဂဲၤဘဉ်ဃးမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွဉ်တအိဉ်)
- ထံကီၢ်လံဉ်အုဉ်သး အကံၢ်အစီ ဘဉ်ဃးဒီးသးအနံဉ်အလါကရူၢ်
- ပှၤကညီနီၢ်ဂံၢ် ခိဖျိလၢ ပှၤနီၢ်ခိက့ၢ်ဂီၤတလၢၤပွဲၤ၊အသးအနံဉ်အခါဒီး မုဉ်ခွါအတၢ်အိဉ်သး
- ဟံဉ်ဒူဉ်အတၢ်အိဉ်သး(condoတၢး၊တၢး၊သ့ဉ်၊ဝဉ်၊ဟံဉ်ဒဲဖိ)
- တၢ်အထံးအခံလၢ တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်ကပီၤ
- တၢ်အထံးအခံလၢ ထံအိဒီး တမ့ၢ်ထံအိ
- တၢ်ဖိအိဉ်တၢ်အဂီၢ် တၢ်လၢပှၤစူးကါအီၤ(လီၤမ့ဉ်အူၤဂဉ်သဝံ၊သ့ဉ်မုၢ်၊သွဲဉ်လး၊လီၢ်ဘိ)
- ဟံဉ်ဃီလၢ တၢ်ဟးလီၢ်အတၢ်အိဉ်သး
- ဟံဉ်ဃီအပူၤတၢ်စုလီၢ်ခီဉ်ခိဉ်တဖဉ်(ကွဲၤလ့လီၤ၊ကွဲၤဟူဖျါ၊ကွဲၤဒိန်ၢ်၊လ့ဉ်ယီၢ်ခီဉ်၊သိလ့ဉ်)

ဒ. စူးကါတၢ်ပဉ်ဖျါလၢ အဖိခိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်ဒီး တဲဖျါထိဉ်လၢ တၢ်ဂ့ၢ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤမ့ၢ်ဒဉ်လၢတၢ်ဂုၤထိဉ်ပသိထိဉ်အတၢ်မၤသ့ဉ်တဖဉ်–တၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့၊တၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊တၢ်ဖံးတၢ်မၤ၊ထံဒီးတၢ်ကဆဲကဆိအဂီၢ်နှဉ်လီၤ.ဖဲတၢ်ကတိၤသကိးအကတိၢ်အခါတၢ်စံးဆၢမ့ၢ်တအိဉ်ထိဉ်ဝဲဘဉ်ဒီး တဲဖျါထိဉ်လၢ ‘ဖးဖိမုၢ်လံဉ်ကွဲးရိ’တၢ်ဂ့ၢ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤကမၤစၢၤ တၢ်ပၢဆ့ၢတၢ်၊တၢ်ဂံၢ်ဒွးတၢ်ဒီး တၢ်ပဉ်လီၤကျဲသနူၤသ့ဉ်တဖဉ်အဂီၢ် ဒ်လဲဉ်အဂ့ၢ်နှဉ်တက့ၢ်.

န. တဲဖျါပှၤမၤဘဉ်ထွဲလိဉ်သးသ့ဉ်တဖဉ်လၢ တၢ်ထၢဖှိဉ်လီၤတံၢ်အစၢအံၤကဘဉ်တၢ်ထုးထိဉ်ရၤလီၤအီၤလၢလံဉ်အလိၤ တကးဒံးဘဉ်ကဘဉ်တၢ်ပဉ်ဖျါထိဉ်လၢ(internet,CD)သ့ဉ်တဖဉ်အလီၤစ့ၢ်ကီးနှဉ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ နမၤန့ၢ်ခီလီဒီး တၢ်ဂ့ၢ်သ့ဉ်တဖဉ်ကဘဉ်တၢ်ထုးထိဉ်ရၤလီၤဝဲဒဉ်ဆူ ကြီးဆဉ်၊ဒူသဝီသ့ဉ်တဖဉ်ဒဉ်လဲဉ်အအိဉ်နှဉ်လီၤ.

ပ. တဲဖျါပှၤမၤဘဉ်ထွဲလိဉ်သးသ့ဉ်တဖဉ်စ့ၢ်ကီးလၢ တၢ်ထၢဖှိဉ်လီၤတံၢ်အစၢအံၤ ကဘဉ်တၢ်သမံသမိးကဒီးအီၤလၢ ပှၤစဲဉ်နိးကူဉ်သ့သ့ဉ်တဖဉ် လၢခါဆူညါတၢ်ပဉ်ဖျါတၢ်ဂ့ၢ်လီၤတံၢ်သ့ဉ်တဖဉ်အဂီၢ်နှဉ်လီၤ.တၢ်ဂ့ၢ်လီၤတံၢ်အပူၤ တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဖိလဉ်သ့ဉ်တဖဉ် ကဘဉ်တၢ်ပဉ်ဖျါထိဉ်ဝဲနှဉ်လီၤ.

. တၢ်အိဉ်ဖျဲဉ်အဂ့ၢ်–ပိဉ်မုဉ်လၢအသးတုၤဃီလၢကဆံးစၢ်ဖိသဉ်အနံဉ်အလါတဖဉ်အံၤ ဆံးစၢ်ဖိသဉ်ပှဲၤဂၤနှဉ်လဲဉ်.ပှၤသးစၢ်ဆံးစၢ်ဖိသဉ် အနီၢ်ဂံၢ်အါနှဉ်ဒဲးတၢ်လံနှဉ်၈၊ပိဉ်မုဉ်အိဉ်လၢခိဒီး ဝ့ဉ်အတၢ်လီၤဆီလၢတၢ်အိဉ်ဖျဲဉ်ဖိသဉ်အိဉ်ဝဲဒဉ်နှဉ်၈၊ပိဉ်မုဉ်လၢ တၢ်ကူဉ်သ့ထိဒီးပိဉ်မုဉ်လၢတၢ်ကူဉ်သ့စှၤ အဘၢဉ်စၢးတၢ်အိဉ်ဖျဲဉ်အဂ့ၢ်လီၤဆီဝဲနှဉ်၈၊တၢ်မၤဘဉ်ထွဲလိဉ်သးဒီး တၢ်ရှလိဉ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤ,တၢ်ကွၢ်ထွဲဖိသဉ်၊ဒီး ပိဉ်မုဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အဂီၢ်တၢ်မၤလိအဂီၢ် အိဉ်၈၊တၢ်ဂ့ၢ်အံၤဒ်သိးကဘဉ်တၢ်ပဉ်ဖျါအီၤအဂီၢ်နှဉ် နမၤသ့ဝဲဒဉ်လဲဉ်.

- **တ၊်သံတ၊်ဘု၊်အဂ့၊်အကျိၤ–** ဖိသဉ်အိဉ်ဖျဉ်ဒီးသံတဘျီဃီ၊တချုးအသးအိဉ်၅နံဉ် သံဝဲတဖဉ်အနီ၊်ဂံ၊် ကိ၊်ပံၤယီၤဖိသ့ဉ်တဖဉ်အတ၊်အိဉ်မူအနံဉ်အိဉ်ဝဲပုၤနံဉ်၊ပိဝ်မှဉ်,ပိဝ်ခွါအဘၢဉ်စၢၤတ၊်လီၤဆီအိဉ်ဝဲန့ဉ်၈၊်.ဝ့၊် ဒီးခိ အတ၊်လီၤဆီအိဉ်နှ့ဉ်၈၊်.တ၊်ရှလိဝ်ဘဉ်ထွဲတ၊်ဘဉ်မ့ဝ်ဘဉ်ညီအဂီ၊် တ၊်ဘဉ်ထွဲသ့ဉ်တဖဉ်အိဉ်ဝဲဒ်လဲဉ်.
- **ပှၤသုးလိ၊်ဒီးအိဉ်လၢဝ့၊်ပူၤတဖဉ်–** ဘဉ်မနုၤပှၤကညီတဖဉ် သုးလိ၊်ဒီး လၢမနုၤအဃိဘဉ်သုးတ၊်လိ၊်နှ့ဉ်လဲဉ်.ပိဝ်မှဉ်ဒီးပိဝ်ခွါအတ၊်သုးလိ၊် မ့၊်တ၊်လီးဂဝ်လိဉ်သးနှ့ဉ်၈၊်.ပှၤကညီသ့ဉ်တဖဉ်သုးလိ၊်ဆူ ခိဒီးဝ့၊်၊ ခိဆူခိ၊ဝ့၊်ဆူခိ၊ဝ့၊်ဆူဝ့၊် သ့ဉ်တဖဉ်ဒ်လဲဉ်.လၢတ၊်အံၤအဃိ တ၊်ရှလိဝ်ဘဉ်ထွဲအတ၊်ဟ့ဉ်ထိဉ်တ၊်သ့ဉ် တဖဉ် ဘဉ်ထွဲလိဝ်အသးဒ်လဲဉ်.
- **တ၊်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ဒီး လဲဉ်လဲ၊်–** လၢကိုပူၤ ပိဝ်ခွါ၊ပိဝ်မှဉ်အနီ၊်ဂံ၊်အိဉ်ဝဲထဲလဲဉ်.တ၊်ကူဉ်သ့အတီၤလၢ ပိဝ်ခွါ၊ပိဝ်မှဉ်အိဉ်ဝဲထဲလဲဉ်.ဝ့၊်ဒီးခိ အတ၊်လီၤဆီအိဉ်ဝဲထဲလဲဉ်.တ၊်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့အတ၊်ဂ့၊်မနုၤတဖဉ် ဘဉ်ထွဲလိဝ်သးဒီးဖိသဉ်၊မှဉ်၊ခွါသ့ဉ်တဖဉ်အလိၤန့ဉ်လဲဉ်.ဘဉ်မနုၤပှၤဟးထိဉ်ကိုန့ဉ်လဲဉ်.လၢထံကိ၊်ပူၤ(မ့) လၢကိ၊်ဆဉ်အပူၤ ပှၤသ့ဉ်တ၊်တဖဉ်အိဉ်ဝဲလၢလၢလိဝ်လိဝ်နှ့ဉ်၈၊်.တ၊်အံၤမၤဘဉ်ထွဲလိဝ်သးဒီးထံကိ၊်၊ လိ၊်ကဝီၤအတ၊်ဒိဉ်ထိဉ်အဂိ၊်ဒ်လဲဉ်.လၢကိ၊်ဆဉ်အပူၤ ဒ်သိးတ၊်လိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤကလၢပွဲၤထိဉ်အဂိ၊် တ၊်မနုၤသ့ဉ်တဖဉ်ကဘဉ်တ၊်မၤဂ့ၤထိဉ်အီၤန့ဉ်လဲဉ်.

- **ပှၤဖံးမၤတ၊်ဖိအဂံ၊်အဘါ–** ပှၤမၤတ၊်ဖိအိဉ်ပွဲၤဂၤဒီး အဝဲသ့ဉ်မၤတ၊်ဖဲလဲဉ်.ပှၤလၢအတ၊်မၤတအိဉ် အိဉ်ဝဲပွဲၤဂၤလဲဉ်.လၢအကျါပိဝ်မှဉ်အိဉ်ပွဲၤဂၤလဲဉ်.ခိဒီးဝ့၊် အတ၊်လီၤဆီအိဉ်ဝဲဒ်လဲဉ်.လၢနအိဉ်တ၊်အလိ၊်ပူၤတ၊် ကြားတ၊်ဘဉ်အိဉ်၈၊်.လၢတ၊်အံၤအဂိ၊် နမၤတ၊်မနုၤကသ့လဲဉ်.
- **ပှၤနိ၊်ခိက့၊်ဂီၤတလၢပွဲၤ–** ပှၤနိ၊်ခိက့၊်ဂီၤတလၢပွဲၤအိဉ်ပွဲၤဂၤန့ဉ်လဲဉ်. လၢမနုၤအဃိန့ဉ်လဲဉ်.မ့၊်ပှၤအသး အနံဉ်အလါထဲလဲဉ်သ့ဉ်တဖဉ်နှ့ဉ်လဲဉ်.ပိဝ်မှဉ်၊ပိဝ်ခွါအတ၊်လီၤဆီအိဉ်ဝဲဒ်လဲဉ်.ပှၤသ့ဉ်တဖဉ်အံၤအဂိ၊်လၢ ကိ၊်ဆဉ်အဘၢဉ်စၢၤ မ့၊်နမၤစၢၤကသ့ဝဲဒ်လဲဉ်.
- **ဖိသဉ်ဒီး ပှၤသးစ၊်တဖဉ်–** ပှၤကညီနိ၊်ဂံ၊်ဒီး တ၊်ရှလိဝ်–မ့၊်ကျိၤဝဲၤကွဝ်အံၤ မၤဘဉ်ဒဖိသဉ်ဒီးပှၤသးစ၊် သ့ဉ်တဖဉ်ဒ်လဲဉ်.ဖိသဉ်အတ၊်သံအနီ၊်ဂံ၊်အါဝဲန့ဉ်၈၊်.ဖိသဉ်တဖဉ်အိဉ်လၢကို၈၊်/တထိဉ်ဘဉ်ကိုန့ဉ်၈၊်. မှဉ်၊ခွါအတ၊်အိဉ်သးအဃိ ဘဉ်မၤလိမၤဒီးတ၊် တဒ်သိးလိဝ်သးန့ဉ်၈၊်.ပှၤသးစ၊်သ့ဉ်တဖဉ် အိဉ်ဒီး တ၊်ဖံးတ၊်မၤ ဒီးမူ၊်ကျိၤဝဲၤကွဝ်တ၊်ခွဲးတ၊်ဃဝ်အဂုၤအဂၤသ့ဉ်တဖဉ်နှ့ဉ်၈၊်.လၢနအိဉ်တ၊်အလိ၊်ပူၤမၤအသး ဒ်လဲဉ်. လၢတ၊်အံၤအဂိ၊် နမၤတ၊်မနုၤကသ့လဲဉ်.
- **ပှၤသးပှ၊်အနီ၊်ဂံ၊်–** ပှၤအသးအိဉ် ၆၅နံဉ်ဆူအဖီခိဉ်အိဉ်ဝဲထဲလဲဉ်နှ့ဉ်လဲဉ်.ပှၤသးပှၤသ့ဉ်တဖဉ် ဆူးကွံဝ်သး အနီ၊်ဂံ၊်အိဉ်ထဲလဲဉ်.အဝဲသ့ဉ်အိဉ်စ့၊်ကီးဒီး မူ၊်ကျိၤဝဲကွဝ်တ၊်ခွဲးတ၊်ဃဝ်သ့ဉ်တဖဉ်နှ့ဉ်၈၊်.အဝဲသ့ဉ်ဘဉ် ကွ၊်ဆၢဉ်မဲဉ်ဘဉ် နီ၊်ခိက့၊်ဂီၤတလၢပွဲၤအဂ့၊်ဒ်လဲဉ်.အဝဲသ့ဉ်မ့၊်ဟံဉ်ခိဉ်လၢ ဟံဉ်ဒူဉ်အပူၤန့ဉ်၈၊်.
- **ဟံဉ်ဃီအတ၊်အိဉ်သး၊ဟံဉ်ဃီအပူၤတ၊်စုးလိ၊်ခိဉ်ခိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်–** ကိ၊်ပံၤယီၤဖိသ့ဉ်တဖဉ် အိဉ်လၢဟံဉ်ဃီ မနုၤသ့ဉ်တဖဉ်အပူၤန့ဉ်လဲဉ်.မၤန့၊်လိမ့ဉ်အူ၊ထံဆုံ၊တ၊်ဟးလိ၊်လၢအဂ့ၤအဘဉ်စ့၊်ကီးန့ဉ်၈၊်.လၢဟံဉ်ဒူဉ် အပူၤတ၊်စုလိ၊်ခိဉ်ခိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်(ကွဲၤလ့လိဉ်၊ကွဲဟူဖျါ)အိဉ်စ့၊်ကီးန့ဉ်၈၊်.ပှၤသ့ဉ်တဖဉ်ဟးထိဉ်က့ၤလီၤဝဲဒ် လဲဉ်.လၢနအိဉ်တ၊်လိ၊်အပူၤစ့၊်ကီး မ့၊်တ၊်မၤအသးဒ်လဲဉ်. လၢတ၊်အံၤအဂိ၊် မ့၊်နမၤမနုၤကသ့လဲဉ်.
- **ပှၤကညီနိ၊်ဂံ၊်အတ၊်သုးကျဲၤ–** ၂၀၁၄တုၤ ၂၀၆၄နှဉ် ကိ၊်ပံၤယီၤအပူၤ ပှၤကညီနိ၊်ဂံ၊်ကအိဉ်ဝဲထဲလဲဉ်. တ၊်ရှလိဝ်ဘဉ်ထွဲ အတ၊်ဟ့ဉ်ထိဉ်တ၊်လၢ အဘဉ်ထွဲဒီးကို၊တ၊်ဆါဟံဉ်၊ဟံဉ်ဒူဉ်၊သနိဂံ၊်ထံးသ့ဉ်တဖဉ် အိဉ်ဝဲဒ်လဲဉ်.လၢနအိဉ်တ၊်လိ၊်အပူၤ လၢခံအနံဉ် ၁၀–၂၀အတိ၊်ပူၤပှၤကညီနိ၊်ဂံ၊်ကအိဉ်ဝဲထဲလဲဉ်. လၢတ၊်အံၤအဂိ၊် တ၊်မနုၤတဖဉ်တ၊်ကြားမၤအီန့ဉ်လဲဉ်.
- **မှဉ်ခွါတ၊်အိဉ်သး အတ၊်မ့၊်တ၊်–** တ၊်ထၢဖိဉ်အဂ့၊်အံၤကတဲဖျါထိဉ်ပှၤ မှဉ်ခွါတ၊်အိဉ်သးအဂ့၊်ဒ်လဲဉ်. ပိဝ်မှဉ်သံ အါန့၊် ပိဝ်ခွါအနီ၊်ဂံ၊်နှ့ဉ်၈၊်.ပိဝ်ခွါသုးလိ၊်အါန့၊်ဒံး ပိဝ်မှဉ်သ့ဉ်တဖဉ်နှ့ဉ်၈၊်.လၢကို ပိဝ်ခွါဖိသ့ဉ်

တဖၣ်အနီၢ်ဂ်ၢ်အါန့ၢ်ဒံး ပိဝ်မုဉ်ဖိသ့ဉ်တဖၣ်နှ့ဉ်ဧါ.ပိဝ်မုဉ်လၢအမ့ၢ်ဟံဉ်ခိဉ်အနီၢ်ဂ်ၢ်အံၤ အါန့ၢ်ဒံးပိဝ်ခွါကဲ ဟံဉ်ခိဉ်အနီၢ်ဂ်ၢ်နှ့ဉ်ဧါ.ပိဝ်မုဉ်ဒီးပိဝ်ခွါ မၤန့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ဃဝ်ဒံးသိးသိးလၢ တၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤမ့ၢ်ကျိၤဝဲကွဝ် တၢ်မၤသ့ဉ်တဖၣ်အပူၤနှ့ဉ်ဧါ.ပိဝ်မုဉ်ဒီး ပိဝ်ခွါလၢ အိဉ်ဒီးတၢ်စုလီၢ်ခိဉ်ခိဉ်သ့ဉ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ်ဒံသိးသိးနှ့ဉ်ဧါ. တၢ်လီၤဆီသ့ဉ်တဖၣ် အတၢ်ဘဉ်ထွဲမ့ၢ်တၢ်မနုၤသ့ဉ်တဖၣ်လဲဉ်.

ဖ. ဆိကမိၢ်တၢ်သတူၢ်ကလဝ်ထံထံဆးဆးဒီး ကတိၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်ထၢဖိုဉ်တၢ်ဂ့ၢ်သ့ဉ်တဖၣ်အံၤအဘျုး အိဉ်ထဲလဲဉ်ၤကဲထိဉ်တၢ်မၤစၢၤလၢ ကိးနံၤဒဲးနတၢ်မၤအပူၤလဲဉ်အဂ့ၢ်နှ့ဉ်တက့ၢ်.

ဘ. ကွဲးနိၢ်တၢ်ဘဉ်ယိဉ်ၤတၢ်နၢ်ပၢၢ်ကမဉ်သ့ဉ်တဖၣ်လၢ တၢ်ကတိၤသကိးအံၤအပူၤနှ့ဉ်တက့ၢ်.မ့ၢ်နတသ့ဉ် ညါတၢ်ဂ့ၢ်လၢ နကမၤရဲ့ထိဉ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤနှ့ဉ်ဒီး ဆ့ၢလီၢ်(email) ဆ(feedback2014census@unfpa.org) အအိဉ်နှ့ဉ်တက့ၢ်.

မ. တဲဖျါထိဉ်လၢ တၢ်ထၢဖိုဉ်လီၤတံၢ်အစၢဘဉ်တၢ်ထုးထိဉ်ရၤလီၤအီၤဖဲ လါမ့ၤ ၂၀၁၅ နံဉ်အခါနှ့ဉ် တၢ်ဂ့ၢ်အခွဲးအယဝ်ဒီး တၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ဉ်တဖၣ်ကအိဉ်အါထိဉ်လၢပှၤမၤဘဉ်ထွဲလိဝ်သးသ့ဉ် တဖၣ်အဂီၢ်နှ့ဉ်တက့ၢ်.

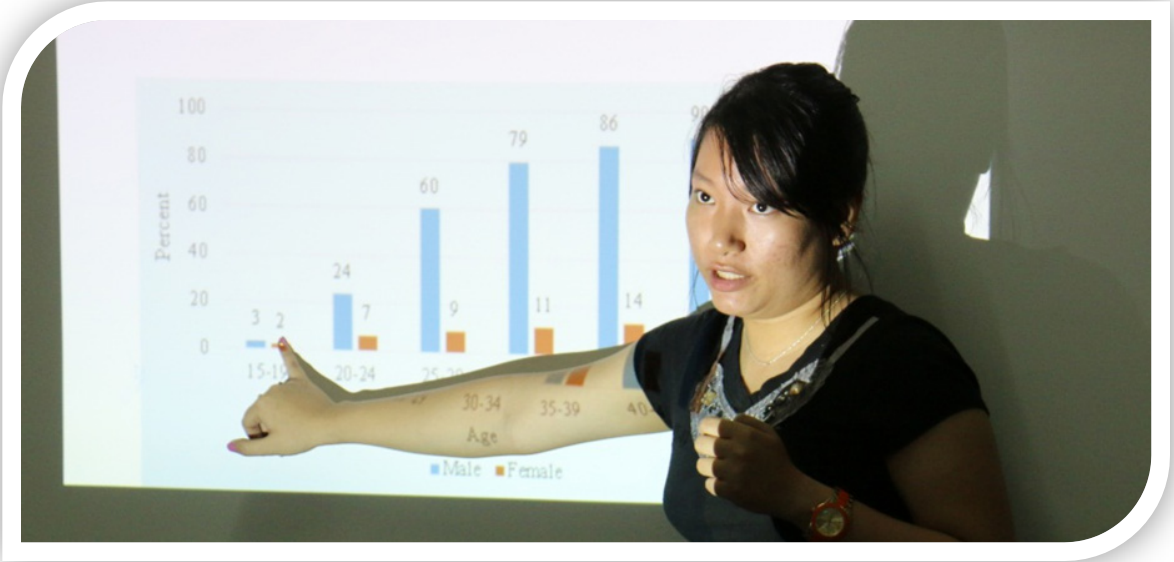

တၢ်ဟ့ဉ်ကူဉ်တဖၣ်လၢ တၢ်မၤညီထိဉ်တၢ်အဂီၢ်

I. တၢ်ဒိကနှဉ်

- ကနှဉ်တၢ်သံကွၢ်ၤတၢ်ဂ့ၢ်ဘဉ်ယိဝ်တဖၣ်လၢ ဟဲအိဉ်ထိဉ်သ့တဖၣ်အဂီၢ်နှ့ဉ်ကက့ၢ်.မတၤဂ့ၤမတၤဂ့ၤ ကတိၤတၢ်အခါ ဒိကနှဉ်လၢလၢပှဲၤပှဲၤနှ့ၢ်တက့ၢ်.လၢတၢ်အံၤအယိ အဝဲသ့ဉ် ကသ့ဉ်ညါဘဉ်ဝဲလၢ နသးစၢ်ဆၢအဝဲသ့ဉ်အတၢ်စံးကတိၤတဖၣ်နှ့ဉ်လီၤ.
- ပဝ်ဖျါကၤ့ၤတၢ်ဂ့ၢ်အရှဒိဉ်ဒ်သိး နတၢ်ကတိၤတဖၣ်ကဖျါရဲ့ရဲ့အဂီၢ်.

- ‘ယတသ့ဉ်ညါဘဉ်’၊‘ယတလီၤတံၢ်ဘဉ်’နှဉ်နတဲသ့ဝဲဒဉ်နှဉ်လီၤ.ဒုးသ့ဉ်ညါဘဉ်အဝဲသ့ဉ်လၢ လၢခံနကဃုကွၢ်စံးဆၢက့ၤ အဝဲသ့ဉ်အတၢ်ဂ့ၢ်နှဉ်တက့ၢ်.
- ကွဲးနီဉ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢဟဲအိဉ်ထိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်နှဉ်တက့ၢ်.လၢခံနက့ၤ ကတိၤသကိးက့ၤသ့ဝဲလၢ‘ဖးဖိမ့ၢ် လံဉ်ကွဲးရိ’အပှၤပၢဆ့ၢတၢ်သ့ဉ်တဖဉ် သ့ဝဲဒဉ်နှဉ်လီၤ.

II. ဒုးပဉ်ဃုဉ်တၢ်

- လၢတၢ်ထံဉ်လိဉ်ကတိၤသကိးအပူၤ ပှၤကိးဂၤဒဲးနုဉ်လီၤကတိၤတၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်အခွဲးအယဉ်တခါ နှဉ် ဒုးသ့ဉ်ညါပှၤသ့ဉ်တဖဉ်နှဉ်တက့ၢ်.ကွဲးမ့ၢ်ပှၤခဲလၢဉ် ဒ်သိးကပဉ်ဖျါအတၢ်ထံဉ်လၢလီၤဂဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ တလီၤဂဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤတဖဉ် နှဉ်တက့ၢ်.
- စူးကါတၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲၤလၢ ပှၤကိးဂၤကမၤဘဉ်ထွဲလိဉ်အသးနှဉ်တက့ၢ်.(တၢ်သံကွၢ်စံးဆ။ကရူၢ်ပဉ် ဖြဉ်ဖံးမၤတၢ်၊တၢ်လိဉ်ကွဲသ့ဉ်တဖဉ်)
- တဲဖျါထိဉ်က့ၤ တၢ်ဆိကမိၢ်၊တၢ်ထံဉ်လီၤဆိသ့ဉ်တဖဉ် နတူၢ်လိဉ်သ့အဂ့ၢ်၊ဒီးတဲပလိၢ်ပှၤဂံၢ်လိဉ် ဘဉ်ထွဲသးတဖဉ်လၢ မတၤတဂၤမးတမ့ၢ်ပှၤစဲဉ်နိး၊ ပှၤကတိၤတၢ်သ့လၢ ကိၢ်ဒိဉ်လိၢ်ကဝီၤ/လိၢ် ကဝီၤအပူၤန့ဉ်ဘဉ် အဂ့ၢ်နှဉ်တက့ၢ်.
- ပိဉ်မုဉ်၊ပှၤသးစၢ်၊ပှၤသးပှၤ်၊ပှၤနီၢ်ခိက့ၢ်ဂီၤတလၢပဲၤကရူၢ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ နကဘဉ်ဟ့ဉ်ဂံၢ်ဟ့ဉ်ဘါဒ် သိးကစံးကတိၤတၢ်အဂ့ၢ်နှဉ်လီၤ.

III. မၤလီၤတံၢ်က့ၤဒီး မၤကတၢ်က့ၤ

- မၤလီၤတံၢ်တဲဖျါပှၤဟဲထိဉ်တၢ်အိဉ်ဖြဉ်သ့တဖဉ်လၢ ‘ဖးဖိမ့ၢ်လံဉ်ကွဲးရိ’တၢ်ထၢဖြဉ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အ ရ့ၢဒိဉ်လၢ ထံကိၢ်တၢ်ဒိဉ်ထိဉ်ထိထိဉ်အဂိၢ်ဒီး မ့ၢ်တၢ်လဲၤဆူ ဒံၢ်မိၢ်ခြဉ်စံဉ် ထံကိၢ်အအိဉ်နှဉ်လီၢ်.
- ဒုးသ့ဉ်ညါက့ၤ တၢ်ထၢဖြဉ်အဂ့ၢ်တဖဉ်အံၤ ကဘဉ်တၢ်ထုးထိဉ်ရၤလီၤအီၤဘဉ်ဆၢဘဉ်ကတိၢ်ဒီး ဖျိဖျိဖျါဖျါအဂ့ၢ်နှဉ်တက့ၢ်.ဖဲတၢ်ထုးထိဉ်ရၤလီၤအီၤတဘျိဃိန့ၢ်ဒီး ပှၤမၤန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ သ့လၢ လံဉ်ဒီး လီသဟိဉ်တၢ်ဝိးတၢ်လီသ့ဉ်တဖဉ်အပူၤ သ့ဝဲဒဉ်နှဉ်လီၤ.
- မၤကတၢကွံဉ် တၢ်အိဉ်ဖြဉ်တဘျိအံၤလၢ ပှၤမ့ၢ်သးအိဉ်သ့ဉ်ညါအါထိဉ်တၢ်ဂ့ၢ်တဖဉ်အံၤဒီးမၤန့ၢ် အီၤသ့ဖဲလဲဉ်အဂ့ၢ်နှဉ်တက့ၢ်.(ပဉ်ဖျါထိဉ် feedback2014census@unfpa.org နှဉ်တက့ၢ်.)

ပုၤဟဲထိဉ်တ၊်အိဉ်ဖိုဉ်တဖဉ် ဖဲကတိၤသကိးတ၊်ဝံၤအခါ တ၊်သံကွ၊်အရံဉ်

<u>ပုၤနှဉ်လီၤကတိၤတ၊် အတ၊်ပဉ်ဖျါ</u>

ပိဉ်ခွါ ပိဉ်မုဉ်

သးအနံဉ်အလါ– ၁၅–၂၄ ၂၅–၂၉ ၃၀–၄၉ ၅၀

၁. နမ့်၊်တ၊်ကရၤကရိဖဲလဲဉ်.

တ၊်စူ၊်တ၊်နဉ်ကရူ၊် NGO/INGO
ပုၤကလုဉ် ပဒိဉ်ဝဲၤကျိၤ
ပိဉ်မုဉ်ကရၤ တဘဉ်ထွဲလိဉ်သးဒီးတ၊်မနုၤမး(သဘျ)
သးစ၊်ကရူ၊် အဂုၤအဂၤ----------

၂.ဖဲတ၊်ကတိၤသကိးအံၤဝံၤအခါ ယန၊်ဟ၊်သ့ဉ်ညါအါထိဉ်'ဖးဖိမု၊်လံဉ်ကွဲးရိ'အတ၊်ဂ့၊်ဒီးတ၊်တိဉ်ပဉ်လၢထံ ကိၢ်ဒီး ပပုၤကလုဉ်အဂိၢ်နှဉ်လိၢ်
ဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးလၢသးဒီဖျၢဉ်
ဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး
တမ့်၊်ဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး/တမ့်၊်စ့၊်ကီးတဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး
တဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး
တဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးလၢလၢပှဲၤပှဲနှဉ်ဘဉ်

၃.တ၊်ကတိၤသကိးအံၤ မၤဟါမ၊်ကွံဉ် ယတ၊်နှ၊်ဟ၊်ကမဉ်လၢတ၊်ထၢဖိုဉ်အံၤအလိၤနှဉ်လိၤ.
ဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးလၢသးဒီဖျၢဉ်
ဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး
တမ့်၊်ဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး/တမ့်၊်စ့၊်ကီးတဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး
တဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး
တဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးလၢလၢပှဲၤပှဲနှဉ်ဘဉ်

၄.တ၊်ကတိၤကသိးအံၤ မၤဟါမ၊်ကွံဉ်ယတ၊်တနဉ်သ့ဉ်တဖဉ်နှဉ်လိၤ.
ဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးလၢသးဒီဖျၢဉ်
ဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး
တမ့်၊်ဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး/တမ့်၊်စ့၊်ကီးတဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး
တဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး
တဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးလၢလၢပှဲၤပှဲနှဉ်ဘဉ်

၅.အခဲအံၤယန္၊ဟ၊်တ၊်ပဉ်ဖျါအကလုဉ်ကလုဉ်လၢကဘဉ်တ၊်ထုးထိဉ်ရၤလီၤအီၤဒီး တ၊်ဂ့၊်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ တ၊်ကစူကါအီၤလၢ တ၊်ကရၢကရိအါမးန္ဉ်လီၤ.

ဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးလၢသးဒီဖျၢဉ်
ဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး
တမ့၊်ဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး/တမ့၊်စ့၊်ကီးတဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး
တဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး
တဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးလၢလၢပှဲၤပှဲန့ဉ်ဘဉ်

၆. ယဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးလၢ ယကတဲန၊်ဟ၊်'ဖးဖိမ့၊်လံဉ်ကွဲးရိ'အတ၊်ဂ့၊်သ့ဉ်တဖဉ်လၢ ယတ၊်ကရၢကရိအပူၤန္ဉ်လီၤ.

ဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးလၢသးဒီဖျၢဉ်
ဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး
တမ့၊်ဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး/တမ့၊်စ့၊်ကီးတဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး
တဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သး
တဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးလၢလၢပှဲၤပှဲန့ဉ်ဘဉ်

၇.လၢခံ'ဖးဖိမ့၊်လံဉ်ကွဲးရိ'အပတီ၊်ပူၤ ယသးအိဉ်မၤဘဉ်ထွဲလိဉ်သးခီဖျိလၢ–
က. ဒီးန့၊်တ၊်ဂ့၊်တ၊်ကျိၤလၢ တ၊်ပဉ်ဖျါလီၤတံ၊် မ့၊် တမ့၊်
ခ. ဖဲတ၊်ထုးထိဉ်ရၤလီၤတ၊်ပဉ်ဖျါလီၤတံ၊်အခါကဲထိဉ် တ၊်ကရၢကရိအပှၤရဲဉ်ကျဲၤတ၊်တဂၤ မ့၊် တမ့၊်
ဂ. တ၊်ဂ့၊်အဂၤ----------

၈.လၢတ၊်ပဉ်လီၤကတိၤသကိးတ၊်အံၤအပူၤ နသးအိဉ်ဟ့ဉ်ထိဉ်တ၊်ဂ့၊်အဂုၤအဂၤမနုၤတဖဉ်လဲဉ်.

၉.တ၊်စံးကတိၤအဂုၤအဂၤ

Kayin (Sagaw)

ဒ်သိးကယုသ့ဉ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်ဆူညါအဂီၢ်–

www.dop.gov.mm

http://myanmar.unfpa.org/census